

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА**

І. В. Сидун

**ХРЕСТОМАТІЯ
З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ
ЖУРНАЛІСТИКИ**

для здобувачів спеціальності 061 «Журналістика»

**Видавець С.Л. Назарчук
Одеса
2021**

УДК 070(477)(091)''17/192''(082)
С347

Автор:

Сидун Ірина Володимирівна, кандидат історичних наук, завідувач кафедри періодичної преси та медіаредагування Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Рецензенти:

В. І. Остащук, кандидат історичних наук, доцент кафедри культурології, мистецтвознавства та філософії культури «Одеської політехніки»;

С. В. Ковальський, кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

*Рекомендовано до друку
науково-методичною радою ОНУ імені І. І. Мечникова
Протокол № 5 від 21.10.2021 р.*

Сидун І. В.

С347 Історія української журналістики : хрестоматія для здобувачів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 061 «Журналістика». Одеса: Видавець С.Л. Назарчук, 2021. 82 с.

ISBN 978-617-7883-14-1

Хрестоматія містить матеріали з українських газет та журналів за період кінця XVIII – до 1920 р. для підготовки до практичних занять, а також самостійного опрацювання з урахуванням вимог навчальної програми до дисципліни «Українська та зарубіжна журналістика». З метою полегшення самостійного вивчення дисципліни наведено список рекомендованої літератури.

Хрестоматія призначена для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання, викладачів вищих навчальних закладів, науковців.

УДК 070(477)(091)''17/192''(082)

ISBN 978-617-7883-14-1

© Сидун І. В., 2021
© Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова, 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ТЕМА 1 СТАНОВЛЕННЯ ПЕРІОДИЧНОЇ ПРЕСИ УКРАЇНИ КІНЕЦЬ XVIII-XIX СТ.	6
ТЕМА 2 ЗАРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПЕРІОДИКИ НА СЛОБОЖАНЩИНІ	12
ТЕМА 3 ОДЕСА ЯК ОДИН ІЗ ЦЕНТРІВ ЖУРНАЛІСТСЬКОГО РУХУ ВІД ЗАРОДЖЕННЯ ДО КІНЦЯ XIX СТ.	18
ТЕМА 4 ПРЕСА НА СХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ 50 – 90 Х РР. XIX СТ.	28
ТЕМА 5 ПРЕСА НА ЗАХОДІ УКРАЇНИ ДРУГА ПОЛОВИНА XIX СТ.	45
ТЕМА 6 РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ПЕРІОДИКИ З 1905 Р. ДО 1920 Р.	52
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	78

ВСТУП

Дисципліна «Українська та зарубіжна журналістика» викладається для здобувачів 3 курсу першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 061 «Журналістика» та вивчається протягом двох семестрів. У даній частині видання зібрано матеріали, які вивчаються здобувачами у другому півріччі навчального року. Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни у другому півріччі, становить 90 год., із них 22 год. – лекції, 44 год. – практичні заняття, 24 год. – самостійна робота. Підсумковий контроль у 2 семестрі – іспит.

«Українська та зарубіжна журналістика» входить до складу загальних гуманітарних дисциплін, що становлять основу фахової підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 061 «Журналістика».

У Хрестоматії розміщено матеріали до змістового модулю 2 «Історія української журналістики», завдяки яким у здобувачів буде сформовано цілісне уявлення щодо ролі періодичної преси в українському суспільстві від зародження журналістики в Україні до 1920 р. та її функціонування з урахуванням політичних, технологічних та соціальних аспектів.

Метою є розвинути критичне мислення здобувачів щодо об'єктивної оцінки соціально-історичних явищ та їх впливу на журналістику.

Завдання:

- сприяти цілісному розумінню загальних тенденцій розвитку української з урахуванням історичного минулого;

- сформуванати критичне осмислення всіх процесів і явищ, пов'язаних із мас-медійним поступом;

- навчити працювати з виданнями попередніх історичних періодів, аналізувати знайдену інформацію у виданнях різного спрямування.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) загальних (ЗК):

ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним;

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

в) Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК06. Здатність до провадження безпечної медіадіяльності.

Очікувані результати навчання.

ПР03. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами;

ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел;

ПР10. Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень;

ПР18. Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва.

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ КІНЦЯ XVIII – ДО 1920 р.

Тема 1. Становлення періодичної преси України кінець XVIII -XIX ст.

Перші періодичні видання в Україні. Зародження журналістики на західноукраїнських землях. Франкомовний тижневик «Gazette de Leopol» 1776 р. Суспільно-політичні та культурно-національні передумови появи україномовної журналістики в Галичині на початку XIX ст. Визвольні ідеї в Галичині. Діяльність просвітницького гуртка «Руська трійця» та його основоположника М. Шашкевича. Перший рукописний збірник українською мовою «Син Русі» 1833 р. Цензурна справа альманаху «Зоря». Історія видання та цензурні переслідування альманаху «Русалка Дністровая» 1837 р.

«Gazette de Leopol» 1776 р.

Перший номер часопису вийшов 1 січня 1776 р. у Львові, а його власником і видавцем був раніше невідомий Chevalie Ossoudi. Проіснував цей часопис лише рік. На його сторінках (кожний номер виходив на 4 сторінках), разом з додатками, публікували інформацію з усіх великих міст Європи. Головними були новини політичного характеру, а подекуди й приватного життя. За формою вони були схожі на нинішні телеграми й видання не мало. Серед інформації в «Gazette de Leopol» інколи траплялися замітки з українського життя, наприклад, новини про призначення гр. Румянцева генерал-

губернатором України, про перенесення столиці України з Глухова до Києва.

Джерело: Овсієнко Л. М. Історія журналістики : [навчальний посібник]. Переяслав-Хмельницький : «Видавництво К С В», 2015. 214 с.

Джерело фото: URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Gazette_de_Leopold

«Русалка Дністровая» 1837 р.

«Русалка Дністровая» – перший західноукраїнський альманах, виданий у м. Буда (з 1873 Будапешт) в 1837 році стараннями гуртка «Руська трійця», до якого належали Маркіян Шашкевич, Яків Головацький та Іван Вагилевич. Альманах складається з передмови та чотирьох частин: фольклорної («І. Думи и думки» та «ІІ. Обрядові пісні»), «Складання» (оригінальні твори М. Шашкевича, І. Вагилевича та Я. Головацького), «Переводи» (переклади сербських та чеських народних пісень українською мовою) та «Старина» (опубліковано історичні та фольклорні твори, діловий документ та бібліографічну відомість про слов'янські й українські рукописи, що зберігаються в Онуфріївському василіанському монастирі Львова; вміщено критичну рецензію М. Шашкевича на етнографічну розвідку Й. Лозинського «Руское весіле»). Наклад альманаху складав 1000 прим., 100 з них були одразу відправлено до Відня. Видання книжки – а сума складала 400 гульденів – оплатив М. Верещинський, директор головної школи у Коломиї, а двадцять дукатів, яких не вистачало, М. Шашкевич позичив у свого родича І. Авдіковського. У квітні 1837 року майже весь тираж «Русалки Дністрової» було конфісковано (вціліло 200 примірників), а проти видавців розпочалося слідство. Зрештою, «Руській трійці» пробачили «незнання законів», однак, за словами Я. Головацького, заборона «Русалки Дністрової» гнітюче вплинула на них, знищивши мрії про розвиток народного письменства.

Джерело: Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. URL: <http://rarebook.onu.edu.ua:8081/handle/store/2301>

РУСАЛКА ДНѢСТРОВАЯ.

Ruthenische Volkslieder.

У БУДИМЪ
Цеснымъ Корол. Всеучилища Пешталского.
1837.

Обсяг сей книжочки.

Передслівє	стор. . III.
Піснї народнї.	
Передговор к народн. пісням	. IX.
I. Думи и Думки	. 21
II. Обрядовї піснї	
А. Колядки	. 36
Б. Гайдаки	. 42
В. Ладкани	. 45
Складаня.	
Згадка	. 61
Погоня	. 65
Дея вїсточкы	. 68
Роспука	. 70
Веснівка	. 71
Мадей	. 72
Туга за милою	. 76
Сумрак вечерний	. 78
Жули и калина, казка	. 79
Олена, казка	. 89
Переводи.	
а. Піснї народнї сербскї:	
Дївчина а рыба	. 103
Дївчина до рожи	. 104
Пуста дївчина	. —

Дївчина лице минюча	. 105
Ангелчївї ворота	. 106
Знатель	. —
Три тузї	. 107
Смерть милих	. 108
б. Из корольовїрской рукописи:	
Китиця	. 109
Олїнь	. 110
Лишена	. 111
Зазуля	. 112
Старина:	
Передговор к Старинї	. 115
Піснї зо старої рукописи	. 117
Розмеже Острова и Дроховичь, з образцем	. 121
Вїдомость о рукописах Слав. и руск. прижицї Монас. св. Вас. у Львовї	. 122
Мисль о руским весїлю описаним через Лозїнського	. 150

Джерело фото: URL: https://archive.org/details/libgen_00701055/page/n151/mode/2up?view=theater

Джерело для ґрунтовнішого ознайомлення з виданням: URL: <http://rarebook.onu.edu.ua:8081/handle/store/2301>

«Син Русї» 1833 р.

«Син Русї» – рукописна поетична збірка, одна з перших пам’яток нової української літератури в Галичині, написаних народною мовою. Складена бл. 1833 за ініціативою та участю М. Шашкевича вихованцями Греко-католицької духовної семінарії у Львові. Закликала молодь усвідомити власну національну приналежність, повернутися обличчям до своєї історичної Батьківщини («Бо Русь –

край наш, наша мати»)), згуртуватися до праці для її національного відродження. Містила 14 віршів, підписаних переважно криптонімами, серед них О. Ганкевича («До синов Русі»), М. Шашкевича («Слово до чителей руського язика», «Дума»), Й. Левицького («Русин»), М. Мінчакевича («Сатира», «Розсвіт», «Роксолян, ілі Танець руський», «Розлука»), О. Глинського та ін. Збереглась у священика Я. Рудницького, який передав її історикові А. Петрушевичу (1847). Вперше опублікував К. Студинський у збірнику «Кореспонденція Якова Головацького в літах 1835-1849» (Львів, 1909).

Джерело: Стеблій Ф. І. СИН РУСИ рукописна поетична збірка. Енциклопедія історії України. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Syn_Rusi

Джерело фото: URL: <https://spadok.org.ua/galychyna/persha-zbirka-ruskoyi-triytsi-syn-rusi-z-1833-roku>

Тема 2. Зародження української періодики на Слобожанщині

Напрями розвитку молодшої української журналістики. Ініціатори та перші видавці у Харкові (І. Срезневський, В. Маслович, Р. Гонорський, П. Гулак-Артемовський, О. Склабовський, Г. Квітка-Оснoв'яненко та ін.). Перші харківські видання : «Харьковский еженедельник» 1812 р., «Харьковские известия» 1817-1823 рр., «Харьковский Демокрит» 1816 р., «Украинский вестник» та ін. Альманахи і збірники 30–40-х рр. XIX ст.

«Харьковский еженедельник» 1812 р.

Першим часописом на східноукраїнських землях був тижневик під назвою «Харковський Еженедельник». Його почав видавати у 1812 р. місцевий книгар Лангнер за безпосередньої участі проф. Харківського університету К. Нельдехена. Часопис існував невіддільно від життя університету й відображав інформаційний матеріал про місцевий побут та інтереси, якими жило суспільство тодішньої Слобожанщини. У світ вийшло 12 номерів, потім він припинив своє існування з огляду на малу кількість передплатників. Це було зазначено управою університету такими словами: «...в тутешньому краї дуже мало людей, що цікавляться такими творами (сочинениями)».

Джерело: Овсієнко Л. М. Історія журналістики : [навчальний посібник]. Переяслав-Хмельницький : «Видавництво К С В», 2015. 214 с.

Джерело для ґрунтовнішого ознайомлення з виданням: URL:
<http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/8661>

«Харьковские известия» 1818 р.

«Харьковские известия» – щотижнева газета, що виходила протягом 1817–1823 рр., друга після «Харьковского еженедельника» і єдина на той час, котра видавалася на теренах Наддніпрянської України. Друкувалася російською мовою. Засновник і перший редактор часопису – А. А. Вербицький – професор Харківського університету, український вчений, літератор і педагог. Пізніше відповідальність за випуск газети перебрала на себе Рада Харківського університету. Основні рубрики «Харьковских известий»: «Повідомлення» (окремо виділено внутрішні – інформація про столичне життя і життя провінції та зовнішні – переважно новини із столиць європейських держав), «Суміш» (мала розважальний характер), «Об’яви» (містилися оголошення побутового характеру).

Джерело: Цифрова бібліотека історико-культурної спадщини на порталі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

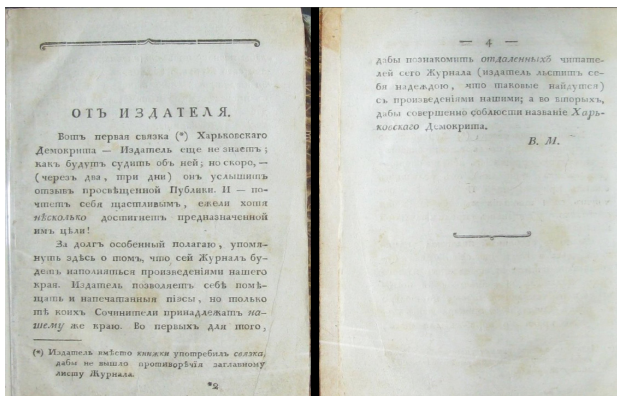
Джерело для ґрунтовнішого ознайомлення з виданням: URL:
<http://irbis-nbuv.gov.ua/dlib/item/0001093>

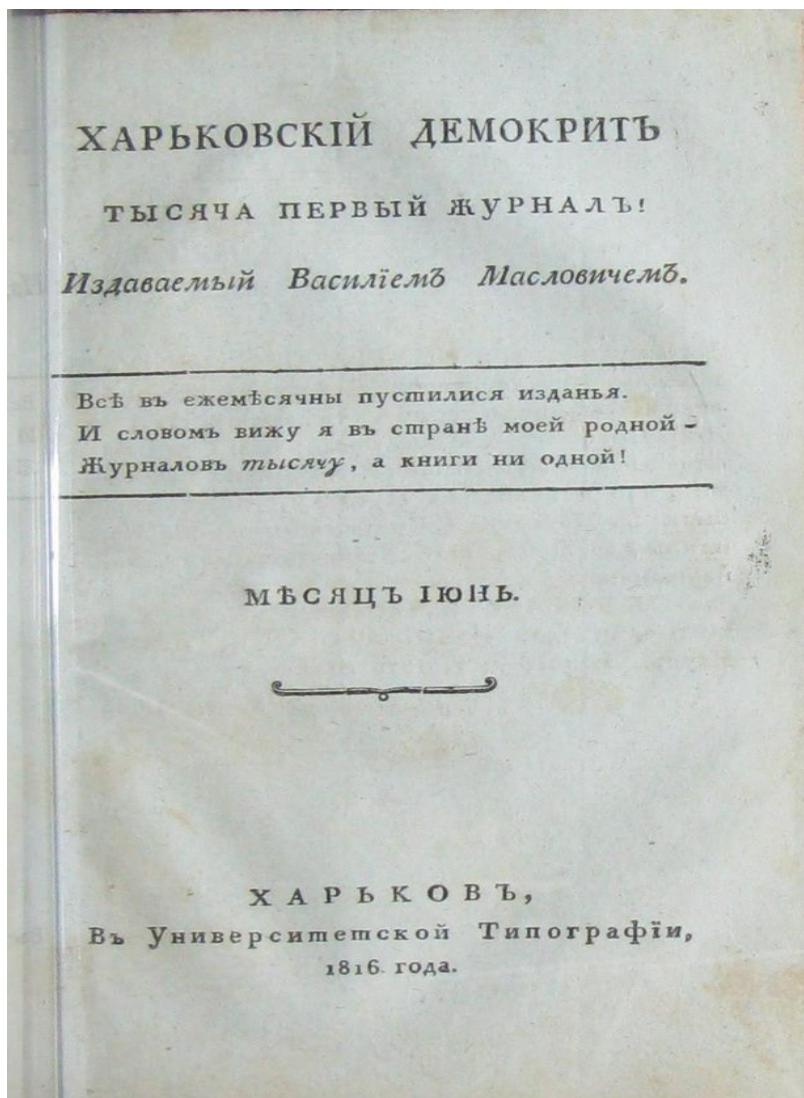
«Харьковский демокрит» 1816 р.

Представником другої течії в молодій українській журналістиці був часопис «Харьковский Демокрит», що виходив у Харкові 1816 р. Назву цього журналу було запозичено від сатиричного місячника «Демокрит», що 1815 р. виходив у Петербурзі. Свою появу «Харьковский Демокрит» завдячує одному з перших вихованців Харківського університету В. Масловичу (1793-1841), який був і його редактором. Приступивши до видання «Харьковского Демокрита», в передмові до нього він зазначив: «За особливий свій обов'язок вважаю, щоб цей журнал поповнювався творами нашої країни».

За змістом журнал цей можна поділити на такі відділи: 1) гумор, байки, епіграми, оди тощо; 2) оповідання, казки, подорожі; 3) різні пісні; 4) забави, шаради. Матеріали цих відділів появлялися мовами українською та російською. Крім самого Масловича публікували тут свої твори Г. Квітка-Основ'яненко, Срезневський, Гонорський та інші. Вийшло «Харьковского Демокрита» шість чисел. Перестав виходити в зв'язку з виїздом Масловича з Харкова.

Джерело: Животко Аркадій Історія української преси / 3 передмовою К. Костева. Мюнхен : Український технічно-господарський ін-т, 1989-90. 334 с.

Джерело для ґрунтовнішого ознайомлення з виданням: URL:
<https://www.wdl.org/ru/item/14750/#institution=central-scientific-library-vn-karazin-kharkiv-national-university>

Тема 3. Одеса як один із центрів журналістського руху від зародження до кінця XIX ст.

Перші періодичні видання Одеси: газета «Прейскурант приходящим в Одессу иностранным товарам и исходящим российским товарам» (1809). Суспільно-політична двомовна газета «Одесский вестник» – «Journal d'Odessa» видається у 1827 р. з ініціативи М. С. Воронцова. Активізація типологічного розвитку періодичного друку Одеси в 30 – 40 рр. XIX ст. Зародження літературних альманахів й збірників, видань наукових товариств. Розвиток одеської періодики другої половини XIX ст. «Одесский листок», «Одесские новости», «Новороссийский телеграф» та інші.

«Одесский вестник» 1827 р.

«Одесский вестник» – найстаріша міська газета, яка видавалася в Одесі 1823–93. Упродовж 1827–30 виходила російською і французькою мовами. Спершу видавалася двічі на тиждень, а з 1864 – щоденно. З 1827 р. виходила під протекцією графа М. Воронцова та редакцією (рос. частини) колишнього дипломата Ф. Бруннова. Під час російсько-турецької війни 1828–1829 газета розпочала публікацію реляцій головної штаб-квартири про військові дії, що розширило кількість передплатників до 2 тис. осіб. Штат «Одесского вестника» складався здебільшого з чиновників канцелярії генерал-губернатора та представників міської громадськості, які працювали переважно безплатно. З 1831 рос. частина «Одесского вестника» виділена в окрему газету. З 1857 газета підпорядкована Ришельєвському ліцею, а її редакторами стали професори О. Богдановський та О. Георгієвський. Пізніше «Одесский вестник» знову перейшов у видання місцевого генерал-губернатора, а 1871 був переданий у

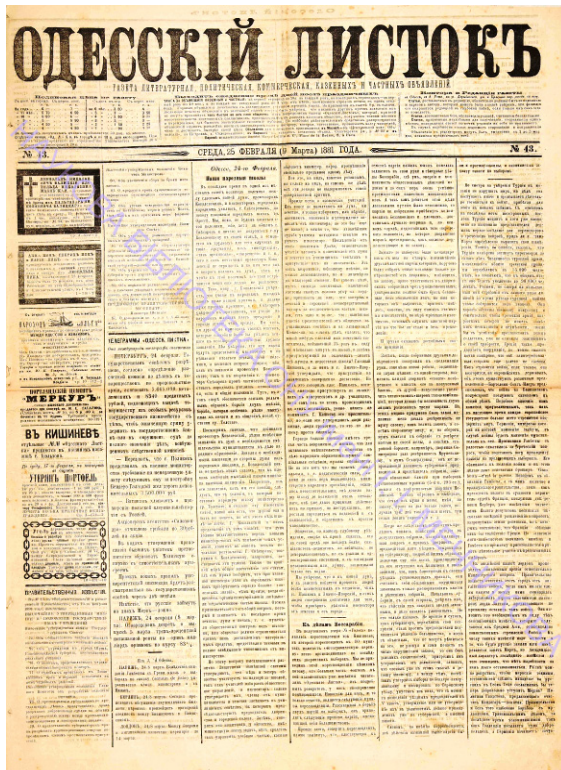
приватні руки. Редакторами «Одесского вестника» були визначні громадські діячі та журналісти, у т. ч. П. Зелений (1877–87), М. Сокальський (1857–71), П. Сокальський (1871–76) та інші. На кошти від підписки газети в Одесі була заснована міська публічна бібліотека. Друкувалися статті й матеріали на теми місцевого громадського, культурно-освітнього, економічного та наукового життя, інформація, хроніка, некрологи та інше, а також – з історії Новоросійського краю й Одеси. З 1880 р. в газеті був створений економічний відділ. У вигляді додатків до «Одесского вестника» видавалися «Листки» для сільських господарів Південної Росії (1832–40), «Литературные листки» (1832–33), літературно-науковий часопис «Южный сборник» (з 1859). На сторінках «Одесского вестника» вміщували свої розвідки відомі вчені та публіцисти, у тому числі Ф. Домбровський, В. Кондаракі, І. Линниченко, О. Маркевич, М. Мурзакевич, М. Пирогов, А. Скальковський та інші. У виданні публікувалися документи й матеріали з історії Північного. Причорномор'я (Новоросії), переважно 18–19 ст., у тому числі щоденник (1749) секунд-майора О. Никифорова, укази російської імператриці Катерини II, документи з історії порто-франко та ін. Вміщувалися також уривки з іноземних студій, присвячених історії Новоросії й Таврики, у т. ч. зі студії італійського історика В. Формаліоні про генуезьке поселення в Кафі (нині м. Феодосія) та ін.

Джерело: Ясь О. В. Одесский вестник. Енциклопедія історії України. Т.7.

«Одесский листок» 1880 р.

31 грудня 1880 р. «Одесский листок объявлений» перетворився на «Одесский листок» – газету літературну, політичну, економічну та комерційну. Видання дотримувалось ліберального напрямку, в чому була значна заслуга редактора В. В. Навроцького. Досить широка програма видання складалась із 11 рубрик. З них найбільш представницькими для даного дослідження були: 1) телеграми з-за кордону; 2) закордонні відомості; 3) фейлетони, де часто описували спосіб американського життя; 4) різне.

Джерело для ґрунтовнішого ознайомлення: URL: <http://rarebook.onu.edu.ua:8081/handle/store/2513>

«Одесские новости» 1884 р.

Ще одним достатньо яскравим явищем одеської журналістики були «Одесские новости» – газета політична, літературна та комерційна. Вона стала одним із газетних довгожителів і щоденно видавалась в Одесі з 1884 р. по 1917 р. Видавцями газети були М. Г. Тульчинський, А. І. Черепенников, А. П. Старков, А. Ерман, Я. Г. Натансон та інші. Постійною рубрикою був відділ «За границей». Велике місце займала комерційна хроніка та статті на економічні теми.

Джерело для ґрунтовнішого ознайомлення: URL: <http://rarebook.onu.edu.ua:8081/handle/store/2513>

«Одесский альманах» на 1840 год

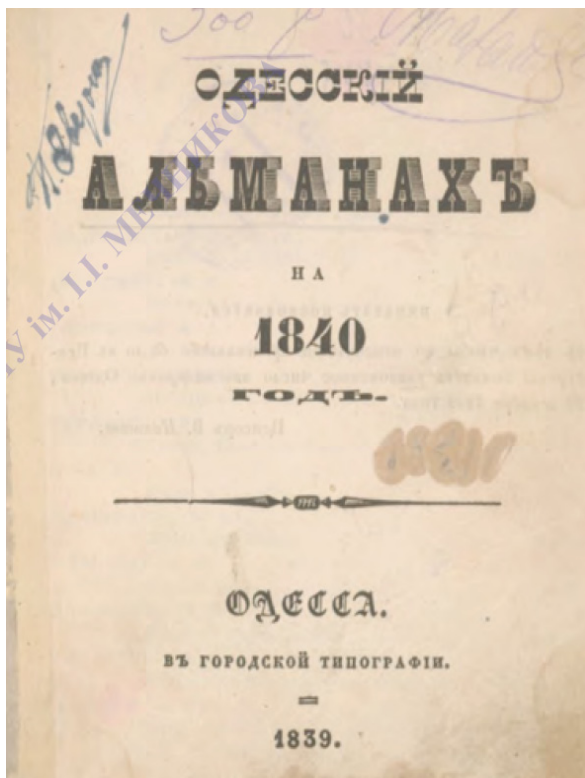
Видавцями «Одесского альманаха» були Дмитрій Княжевич і Микола Надеждин. Їм вдалося залучити до альманаху відомих письменників обох. В альманасі надруковані два вірші Лермонтова («В'язень» і «Ангел»), а також вірші Бенедиктова, К. Аксакова, В'яземського, Н. Степанова, Глінки, Раїча, кілька статей Надеждіна та інших.

Зміст

[проза] [Надеждин Н. И.]. Литературная Летопись Одессы; Андреевский И. С. Развалины Мангупа; Вельтман А. Ф. Костештские скалы. Рассказ; Горичева Н. Д. Два письма из романа «Отставная Губернаторша»; Изафети-Маклуба. Поездка в Константинополь; Куралеско Р. Тундза. Валахская быль; К-А В. Ишель и Гастейн; Мельгунова Н. А. Жизнь есть сон; Морозов П. Т. Отдыхи жизни; Надеждина Н. И. Прогулка по Бессарабии; Никитенко А. В. Батюшков. Из характеристики Русских поэтов; Стурдза А. С. Каподистрия в Греции. Отрывки из исторического сочинения; Уездного жителя. Уездная жизнь; Финкель И. С. Еврейские легенды; [стихотворения] Аксаков К. С. Певец. Из Гёте. Ночное посещение. Из вецеля; Бенедиктов В. Г. Беглец. К А. П. Г. Южная ночь; Бернета. Сафо. Элегия; Вяземский П. А. Любить. Молиться. Петь. Надгробная надпись С. С. Кушникову; В – Ва. Разочарование; Галанин И. Бедуин; Гербановский Н. И. Черноокая. Сонета; Глинка А. П. Певцы прежнего времени. Из Шиллера; Глинка Ф. Н. Призвание. Молитва на пиру; Губер Э. А. Благовесть; Г – А В. В – и Ж – ь; Де-Ларю М. А. Первое свидание Энея с Дидоною. Из «Энеиды»; Дмитриев М. А. К Делилю; Дымчевич Т. П. Минвана; К – А В. Элезар. Из поэмы Пиркера «Маккавеи»; К – А И. Городок; Лермонтов М. Ю. Узник. Ангел; М. ... Сон. Картина вечера; Ободовский П. А. Портрет.

Романс. Подражание Гёте; Подолинский А. И. Начальный недуг; Протопопов Н. П. Новогреческие песни; Раич С. Е. Глас вопиющего в пустыне. Введение во храм; Степанов Н. А. Тревога души. Стон труженика; Струговщиков А. С. Сцена из Фауста; Струйский Д. Ю. Меч и Кинжал; Филимонов В. С. Иоала; Чеславский И. Б. Орианда; Чужбинский А. Бандурист; Шахова Е. М. Элегия. На разлуку с родиной; Щеткин. Гранитные братья; — — — ва. Поэт. Песнь певца заключенным девам. Из волшебной поэмы Э. Шульце «Цецилия». Песня. Из Вальтера-Скотта; (Село Анна). Клеймо тоски. Смерть юноши.

Джерело: Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

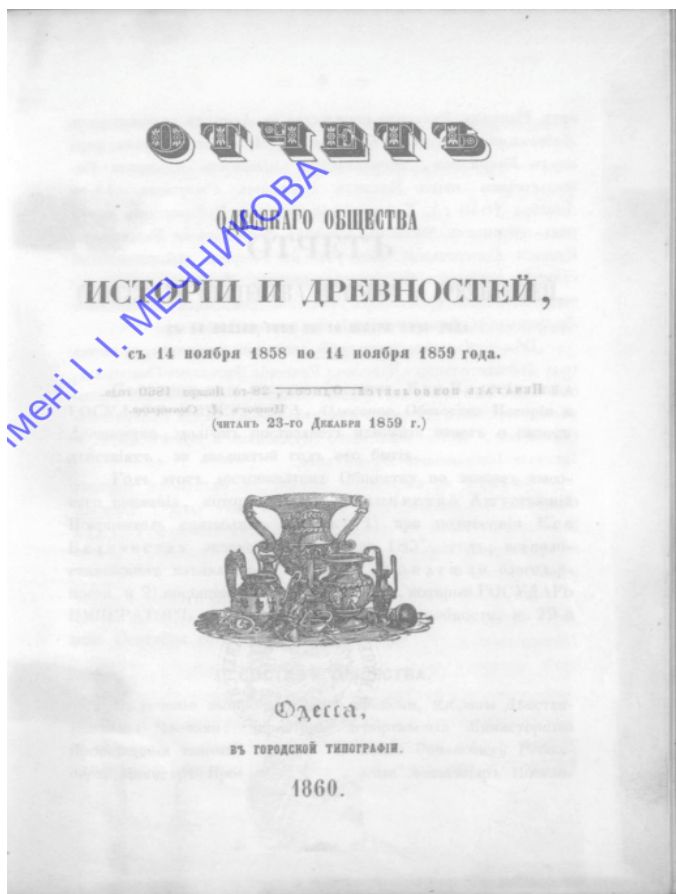

Джерело для ґрунтовнішого ознайомлення: URL: <http://rarebook.onu.edu.ua:8081/handle/store/2104>

«Отчет Одесского общества истории и древностей с 14 ноября 1858 по 14 ноября 1859 года (читан 23-го декабря 1859 г.)»

Одеське товариство історії та старожитностей (скорочено – ООІД) – наукове товариство, що мало на меті всебічне вивчення історії Південної Росії. Товариство було створене в 1839 р, а в 1872 р Олександр II дарував йому найменування Імператорського.

Джерело для ґрунтовнішого ознайомлення: URL: <http://rarebook.onu.edu.ua:8081/handle/store/2118?offset=20>

Тема 4. Преса на східноукраїнських землях 50 – 90-х рр. XIX ст.

Діяльність Кирило-Мефодіївського братства. Політична реакція на розгром товариства. Публіцистика Т. Шевченка. Національне відродження українського суспільства в другій половині 50-х рр. XIX ст. «Записки о Южной Руси» П. Куліша. Альманах «Хата». Журнал «Основа» як перший всеукраїнський суспільно-політичний і літературно-художній орган: умови появи, редакторський і творчий колектив, жанри, тематика, ідеї. «Основа» і літературний процес. Посилення цензури на початку 50-х рр. Репресивні заходи Російського уряду щодо українського друкованого слова: Валуєвський циркуляр 1863 р., Емський указ 1876 р. Альманахова журналістика 80-х рр.: «Луна», «Нива», «Рада», «Степ». Історико-філологічний журнал «Киевская старина».

«Записки о Южной Руси» 1856 р.

«Записки о Южной Руси» – збірник фольклорних і літературних творів та історичних матеріалів, складений і виданий П. Кулішем в Санкт-Петербурзі в двох томах. У першому томі поміщені і прокоментовані П. Кулішем народні легенди, перекази, думи і пісні про київські Золоті ворота, боротьбу проти татар і унії, про походи запорожців, Б. Хмельницького, розповіді про народних кобзарів, лірників.

Джерело: Електронна бібліотека «Україніка» на порталі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

ЗАПИСКИ
О
ЮЖНОЙ РУСИ.

ИЗДАЛЪ П. КУЛИШЪ.

ТОМЪ ПЕРВЫЙ.

С.-ПЕТЕРБУРГЪ.

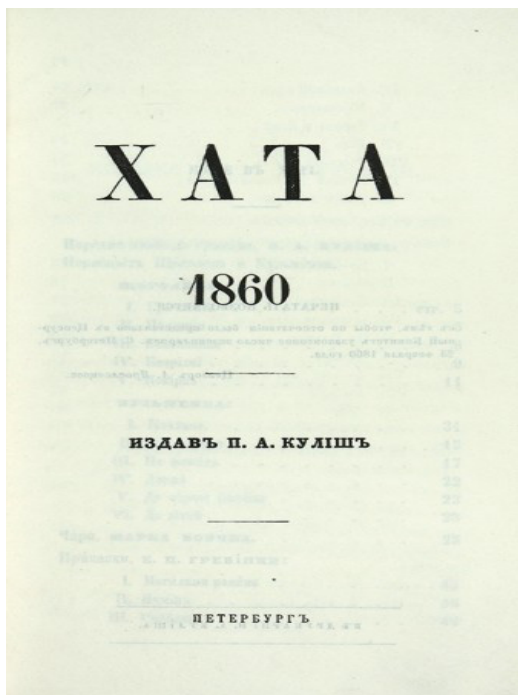
1856.

*Джерело для ґрунтовнішого ознайомлення з виданням: URL:
<http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001771>*

Альманах «Хата» 1860 р.

«Хата» – літературно-художній альманах. Намагаючись втілити у життя свій план про заснування українського періодичного органу, П. Куліш дня 23 жовтня 1858 р. звернувся до міністра народної освіти Є. П. Ковалевського з проханням дозволити видавати часопис під назвою (у підзаголовку «Южнорусский журнал словесности, истории, этнографии и сельского хозяйства»). Міністерство 22 грудня 1858 р. повідомило Куліша, що воно не визнало можливим надання йому дозволу на видання журналу. Діставши таку відповідь, Куліш вже наступного року розпочав видання альманаху «Хата», який з'явився у Петербурзі в 1860 р.

Джерело: Срібняк І. Історія журналістики (XVII-XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2013. 304 с.

Зміст альманаху «Хата» за 1860 р.

Зміст

1. *Куліш П. А.* Переднє слово до громади / *П. А. Куліш.*
2. Первоцвіт Щоголева и Кузьменка.
3. Первоцвіт Щоголева:.
4. I. Гречкосій, II. Поминки, III. Безталанне, IV. Безрідні, V. Покірна.
5. Первоцвіт Кузьменка:.
6. I. Коханнє, II. Три дороги, III. Не женись, IV. Дарма, V. До вірної дівчини, VI. До дітей.
7. *Вовчокъ Марко* Чари / *Марко Вовчокъ.* - С. 27-37.
8. Приказки Гребінки:.
9. I. Могилини родини, II. Ячмінь, III. Рибалка, IV. Ведмежий судъ, V. Мірошникъ, VI. Ворона и ягня, VII. Віль, VIII. Рожа да хміль, IX. Будякъ да конопляночка, X. Вовкъ и огонь. - С. 43-57.
10. *Иродчукъ* Сіра кобила / *Иродчукъ.* - С. 61-70.
11. Кобзарський гостинець:.
12. I. Калина, II. Пустка, III. На Різдво, IV. Козацька доля, V. На Україну, VI. Хатина, VII. До зорі, VIII. Хустина, IX. Доля, X. Пісня.
13. *Барвінокъ Ганна* Лихо не безъ добра / *Ганна Барвінокъ.* - С. 93-103.
14. Три слёзи дівочі. - С. 107-111.
15. *Кулішъ П.* Колії. Українська драма / *П. Кулішъ.* - С. 115-156.
16. *Барвінокъ Ганна* Въ-осени літо / *Ганна Барвінокъ.* - С. 159-172.
17. *Номись М.* Дід Мина и баба Миниха / *М. Номись.* - С. 175-215.

Джерело для ґрунтовнішого ознайомлення з виданням: URL:
<http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/0000677>

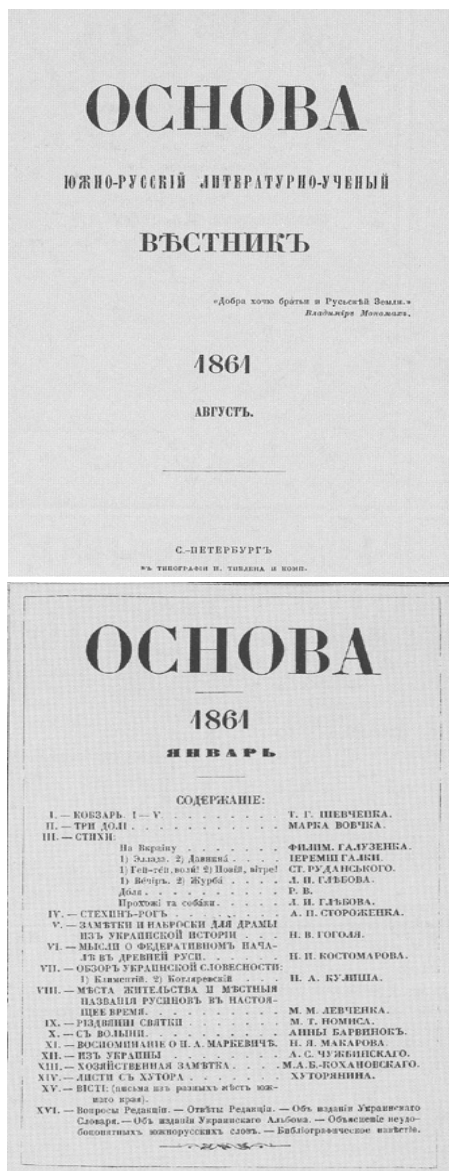
Журнал «Основа» 1861 р.

«Основа» – український суспільно-політичний і літературно-мистецький часопис. Видавався щомісячно в Санкт-Петербурзі українською, частково російською мовами протягом січня 1861 – жовтня 1862 рр. Заснований колишніми членами Кирило-Мефодіївського товариства.

У виданні брали активну участь В. Білозерський, П. Куліш, Т. Шевченко (у підготовчому періоді) професор О. Кістяківський, а також М. Костомаров, В. Антонович, М. Максимович та інші. Журнал виходив щомісячно (всього вийшло 12 номерів за 1861 р. та 10 номерів за 1862 р.). Загальний обсяг кожної книжки становив 22-24 друкованих аркушів. Зміст складався з творів красномовного письменства, історичних статей і документальних публікацій, літературної критики, публіцистики, етнографії, праць господарського та педагогічного спрямування тощо. Чільне місце серед публікацій посідають матеріали особистого характеру – щоденники, мемуари, епістолярії. Українська громадськість з піднесенням зустріла появу «Основи». Проте офіційні кола були незадоволені журналом, вбачаючи в ньому рупор українофільського руху. «Основа» припинила існування у жовтні 1862 р. насамперед через матеріальні труднощі.

Джерело: Електронна бібліотека «Україніка» на порталі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

Срібняк І. Історія журналістики (XVII-XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2013. 304 с.

Джерело фото: сайт Енциклопедія України в Інтернеті.

Джерело для ґрунтовнішого ознайомлення з виданням: URL:
<http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0012082>

Журнал «Основа» 1861. Ч1-2.

1. Шевченко Т. Кобзар, XXVIII-XXXI / Т. Шевченко. - С. 1-2.
2. Дневник Т. Г. Шевченка. – С. 3-15.
3. Кузьменко П. Не так ждалося, да так склалося / П. Кузьменко. - С. 16-28.
4. Омелькович Митро Танській А. М. / Митро Омелькович. - С. 29-32.
5. Ка-па Мої воспоминання / Ка-па. – С. 33-45.
6. Руданський С. В. Стихи Ст. Руданського, В. Ст. Кулика, А. А. Навроцького, Н. Н. Петрова. - С. 46-50.
7. Костомаров Н. Ответ на статью В. Крестовскаго / Н. Костомаров. - С. 1-14.
8. Шевченко Т. Г. Кобзар: Частина поеми: Еретик Иван Гусь, XXXII, XXXIII / Т. Г. Шевченко. - С. 15-16.
9. Костомаров Н. И. Черноморские казаки / Н. И. Костомаров. - С. 1-8.
10. Лазаревский Ал. М. Говорил ли Полуботок Петру Великому реч, приводимую Конисским? / Ал. М. Лазаревский. - С. 9-13.
11. Лавровский П. Ответ на письмо г. Максимовича к г. Господину о наречіи Малорусском / П. Лавровский. - С. 14-40.
12. Памятное дело. - С. 41-74.
13. Акты историческіе и юридическіе. - С. 75-80.
14. Правительственныя постановленія и распоряженія, касающіяся Южнорусскаго края. - С. 81-87.

Вісті и мелкія статьи.

15. Познанський Б. Лист з Дударів / Б. Познанський. - С. 88-91.
16. Шаповал Кузьма З Подорожника / Кузьма Шаповал. - С. 92-101.
17. Чубинський П. Погуковщина / П. Чубинський. - С. 102.

18. Ясная-Поляна. - С. 122-124.
19. Южные экспоненты. - С. 107-116.
20. Механическія заведенія. - С. 117-121.
21. Библиографическій указатель книг и журнальных статей, относящихся до Южно-Русскаго края. - С. 125-136.
22. Л. М. Ж. Объясненіе к рисункам «Живописной Украины» / Л. М. Ж.. - С. 1-3.
23. Объясненіе неудобопонятных украинских слов. - С. 4-5.
24. Яценко Я. О детском языке / Л. Яценко. - С. 5-8.
25. Од редакції. - С. 9-10.

«Киевлянини» 1864 - 1919 рр.

«Киевлянин» — літературна і політична газета південно-західного краю. Російськомовна приватна газета спочатку помірно-ліберального, а потім консервативного монархічного спрямування, що видавалася в Києві з 1 (13) липня 1864 по 3 (16) грудня 1919 р. Газета виходила тричі на тиждень з 1864 по 1879 р., потім — щодня. Видавці: В. Я. Шульгін, М. К. Шульгіна (у заміжжі — Піхно); від 1883 до 1913 рр. — спадкоємці М. К. Піхно, від 1913 року — В. В. Шульгін та П. Могилевська. Редактори: В. Я. Шульгін, Д. І. Піхно, В. Піхно, К. Смаковський, В. В. Шульгін. Обсяг газети — від 4 до 10 сторінок. У різні роки мала тираж від 10 до 12 тис. примірників.

Джерело: Архів української періодики онлайн

Джерело для ґрунтовнішого ознайомлення з виданням: URL:
<https://libraria.ua/numbers/935/50525/>

Газета «Киевлянин»

Опис

Номер: №225

Дата: 16.08.1899

Сторінок: 6

Сторінка №1

- ЧАСТЬ ОФИЦИАЛЬНАЯ. Положение о мерах и весах.
- Реклама

Сторінка №2

- ЧАСТЬ НЕОФИЦИАЛЬНАЯ. Киев, 15-го августа 1899 г. Общественное призрение в селениях.
- XI АРХЕОЛОГИЧЕСКИЙ СЪЕЗД.
- ИЗ МИРА НАУКИ.

Сторінка №3

- ПРОЦЕСС ДРЕЙФУСА.
- ПИСЬМА С ДОРОГИ. VIII.

Сторінка №4

- стаття без назви
- СКВИРСКИЙ (Корреспонденция «Киевлянина».)
- ЖИТОМИР. (Корresp. «Киевлянина».)
- ЧИГИРИНСКИЙ (Корresp. «Киевлянина».)
- ТЕЛЕГРАММЫ От специальных корреспондентов.
- От Российского Телеграфного Агентства.

Сторінка №5

- ПОСЛЕДНИЙ ИЗВЕСТИЯ.
- ВНУТРЕННИЙ ИЗВЕСТИЯ.
- ИНОСТРАННЫЕ ИЗВЕСТИЯ.
- Смесь
- Реклама

Сторінка №6

- Реклама

Джерело для ґрунтовнішого ознайомлення з виданням: URL:
<https://libraria.ua/numbers/935/50525/>

Газета «Киевлянин»

Телеграми від спеціальних кореспондентів

ТЕЛЕГРАММЫ От специальных корреспондентов.

№225 від 16.08.1899.

ПАРИЖЬ, 15 (27) августа. По заявлениям испанских врачей, чума въ Опорто имѣтъ преимущественно легочный характеръ.

Вчерашнія показанія въ реннскомъ военномъ судѣ Бертильона очень измѣнили общее мнѣніе противъ Дрейфуса. Генераль Мерсье избобличалъ свидѣтеля Фрейштеттера во лжи.

При арестѣ Себастіана Фора найденъ списокъ лицъ, субсидировавшихъ его. По словамъ „Paris Journal“, большинство этихъ лицъ—евреи. Въ числѣ, ихъ есть миллионеры.

Положеніе дѣлъ па улицѣ Шаброль не измѣнилось. Герень продолжаетъ оставаться въ своемъ „фортѣ“. На домѣ развѣсается черный флагъ. Продолжаютъ утверждать, что въ числѣ лицъ, запершихся съ Гереномъ, есть тяжело больной.

Джерело: URL: <https://libraria.ua/numbers/935/50525/>

№226 від 20.08.1899.

ПЕТЕРБУРГЕ, 19 августа. 18 августа имѣли счастье представляться Его Величеству Государю Императору начальника 38-й пѣхотной дивизіи генераль-лейтенантъ Драке, полковые командиры: 47-го пѣхотнаго Украинскаго полка полковника. Редигеръ, и 17-го пѣхотнаго Архангелогородскаго полка полковник Путиловъ.

Утверждено положеніе о стипендии в Московскомъ университете имени дѣйствительнаго статскаго совѣтника Довголевскаго па проценты съ капитала въ шесть тысячъ рублей, которые выдаются дворянину Новгородсѣверскаго уѣзда, студенту юридическаго факультета.

Министрома, впутренних дѣлъ издан наказъ земский, начальникамъ въ разъясненіе развитія дѣйствующихъ узаконеній.

Слѣдствіе по карповскому дѣлу производится судебнымъ слѣдователемъ Орлинскимъ подѣ наблюдениемъ прокурора Тимрота. Жена Тальмы просила удаленія Орлинскаго, производившаго первое слѣдствіе объ убійствѣ. Судъ, отказалъ. Подана жалоба въ, судебную палату. Жена Тальмы выступаетъ истцомъ, потерпѣвшимъ в поджогѣ дома.

Джерело: URL: <https://libraria.ua/numbers/935/50526/>

№227 від 22.08.1899.

21-го ноября. ПЕТЕРБУРГЪ. Вчера, 20 ноября, римско-католической коллегіей на мѣсто скончавшагося архіепископа Козловскаго католическимъ митрополитомъ избранъ ректоръ духовной коллегіи, епископъ-суффраганъ Кардъ Недзялковскій.

20 ноября въ конференціи Военно-Медицинской Академіи на кафедре акушерства и женскихъ болѣзней избранъ профессоръ университета св. Владиміра Г. Е. Рейнъ.

Профессоръ Кіевскаго политехническаго института Императора Александра II, Фортунатовъ командированъ Мииистерствомъ Земледѣлія на съѣздъ дѣятелей по сельско-хозяйственному образованію въ Москвѣ.

Газетные слухи о неучастіи Карапчевскаго въ дѣлѣ Скитскихъ невѣрны. 8 декабря Каратчевскій защищаетъ въ Севастополѣ лицъ, прикосновенныхъ къ дѣлу о злоупотребленіяхъ въ портѣ. Къ 16 декабря онъ пріѣдетъ въ Полтаву.

Проектъ школы строительныхъ десятниковъ въ Кіевѣ внесенъ въ Государственный Совѣтъ.

20 ноября происходило торжественное засѣданіе Петербургскаго юридическаго общества по случаю исполнившагося 35-лѣтія

судебныхъ уставовъ. Произнесены были рѣчи Спасовичемъ, Арсеньевымъ, Фойницкимъ и Свѣшниковымъ.

Полтавскому обществу сельскаго хозяйства разрѣшенъ созывъ въ Полтавѣ, въ февралѣ мѣсяцѣ, съѣзда дѣятелей по кустарнымъ промысламъ.

Производится за отличіе по службѣ въ гепераль-маіоры: полковой командиръ 143-го Дорогобужскаго полка полковникъ Іевреиновъ, съ назначеніемъ начальникомъ штаба 12-го армейскаго корпуса. Назначаются: начальникъ штаба 10-го армейскаго корпуса генерал-маіоръ Бертельсъ начальникомъ штаба 4-го армейскаго корпуса; начальникъ штаба 12-го армейскаго корпуса генерал-маіоръ Нечаева, начальникомъ Штаба 10-го армейскаго корпуса.

Джерело: URL: <https://libraria.ua/numbers/935/50528/>

№21 від 21.01.1900.

20-га января. ЛОНДОНЪ. Газеты сообщаютъ болѣе подробныя свѣдѣнія о потеряхъ, понесенныхъ британскими войсками въ послѣднемъ сраженіи подъ Спіонсъ-Коппомъ. Англичане потеряли: 137 человекъ убитыми, 372 ранеными и 64 взятыми въ плѣнъ.

РИМЪ. Королева Маргарита слегла въ постель, вслѣдствіе инфлюэнцы.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ. Султанъ Абдуль-Гамидъ возбудилъ судебное преслѣдованіе противъ парижскаго журнала „Revue d'Europe” за помѣщеніе статьи, содержащей клевету на султана.

ПЕТЕРБУРГА. Утвержденъ уставъ Смѣлянскаго общества любителей правильной охоты съ райономъ дѣйствія въ предѣлахъ Кіевской губерніи. Общество находится въ вѣдѣніи Министерства Земледѣлія и Государственныхъ Имуществъ. Юбилейный бенефисъ М. Г. Сапиной 19 января превратился въ сплошное торжество: больше аплодировали, чѣмъ слушали актеровъ; каждый выходъ артистки

сопровождался нескончаемыми оваціями. Послѣ четвертаго дѣйствія читалось множество адресовъ: отъ общества драматическихъ писателей, драматической, оперной, балетной и французской Императорскихъ труппъ, артистовъ всѣхъ петербургскихъ театровъ, театральныхъ плотниковъ, поднесшихъ хлѣбъ-соль въ изящномъ плато, сдѣланномъ изъ куска пола Александрийской сцены. Растроганная артистка сказала: конечно въ мірѣ есть люди счастливіе меня, но въ Россіи въ настоящее время нѣтъ чедовѣка счастливіе меня.

Джерело: URL: <https://libraria.ua/numbers/935/51036/>

№231 від 22.08.1907.

ПЕТЕРБУРГЪ, 21 августа. Бывшій депутатъ Государственной Думы Аникинъ отчитывается въ «Руси» кадетъ, указываетъ на ихъ мелкій партійный эгоизмъ, мелкіе приемы, стремленіе подавить всякую независимую силу, подавить и оплести.

«Новому Времени» телеграфируютъ, что въ Рыльскѣ задержанъ пріѣзжій молодой чедовѣкъ, вербовавшій экспроприаторовъ среди учащихся и рабочихъ и раздававшій браунинги.

Въ Москвѣ областной съѣздъ делегатовъ кадетовъ во главѣ съ Милюковымъ. Тяготѣніе вправо, выдвинутое Струве, осуждено собраніемъ. Изъ Полтавы телеграфируютъ: образовалось інформаціонное избирательное бюро, куда вошли бундъ, украинскій союзъ «Спилка» и соціаль-демократы.

Джерело: URL: <https://libraria.ua/numbers/935/52779/>

Журнал «Киевская старина» 1882-1906 рр.

«Киевская старина» – історико-філологічний журнал. Його заснування та видання є однією з найцікавіших і найпомітніших сторінок української культури на шпальтах часопису було опубліковано величезну кількість статей та повідомлень з історії України, етнографії, літературознавства тощо. 94 томи (300 чисел журналу), які побачили світ упродовж 1882-1906 рр., – це невичерпне джерело нашої історичної пам'яті. В історії «Киевской старины» є три періоди існування виділення яких ґрунтується на вивченні всього комплексу журналу, змін у складі видавців, редакторів, авторів, еволюції програми та змісту. Перший період хронологічно збігається з редакторською діяльністю Ф. Лебединцева (1882-1887). Другий період охоплює 1888-1892 рр., коли відбулася часткова реорганізація часопису у зв'язку зі зміною редактора О. Лашкевича (1888-1889) та Є. Кивлицького (1890-1892). Третій період відповідає редакторській діяльності В. Науменка (1893-1906) і становить завершальний етап в історії «Киевской старины». Для нього характерно посилення українофільської спрямованості журналу, підпорядкування його культурно-національній програмі Старої громади.

Джерело: Срібняк І. Історія журналістики (XVII-XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2013. 304 с.

Джерело для ґрунтовнішого ознайомлення з виданням: URL:
[https://archive.org/details/@lun-a?and%5B%5D=subject%3A%22kievs
kaya+starina%22&sort=-date](https://archive.org/details/@lun-a?and%5B%5D=subject%3A%22kievs kaya+starina%22&sort=-date)

СОДЕРЖАНІЕ.

Январь, 1882 г.

I. КІЕВЪ, ЕГО СУДЬБА И ЗНАЧЕНІЕ СЪ XIV ПО XVI СТ., Вл. Антоновича	1
II. ЮЖНО-РУССКІЕ АРХІЕРЕЙ XVI—XVII В. О. Левицкаго	49
III. ЛЮДИ СТАРОЙ МАЛОРОССІИ (Лизогубы), А. Лазаревскаго	101
IV. ДНЕВНИКЪ ОСВѢЩЕНІА (въ извлеченіи и переводѣ), съ предисловіемъ В. А.	126
V. АЛЬБОМЪ М. А. МАКСИМОВИЧА, С. Пономарева	152
VI. ПОСМЕРТНЫЙ РАЗСКАЗЪ О. АНТОНІА КОВАЛЬСКАГО (къ исторіи крестьянскихъ волненій въ кievской губ. 1855 г.), сообщ. П. Л-въ	174
VII. АРХИВЪ МАЛОРОССІЙСКОЙ КОЛЛЕГІИ при Харьковскомъ Университетѣ, П. Ефименко	193
VIII. БИБЛІОГРАФІА: 1) Указатель книгъ и статей по исторіи южной Россіи за 1881 г. 2) Библиографическія замѣтки: а) Историческіе матеріалы изъ архива кievскаго губернскаго правленія, выпускъ 1-й. — б) Остерскій уѣздъ. Вып. 1-й, ч. 1-я. М. Н. Александровича. — в) Памятная книжка кубанской области, Е. Д. Фелицына. — г) Галышка книгня Острожска, оповѣдане историчне д-ра Из. Шараневича	193
IX. ИЗВѢСТІА И ЗАМѢТКИ. (историческія, этнографическія и историко-литературныя): а) Хмельницкій въ представленіи Кроявеля, — б) Властная гетманша, — в) Петръ 1-й въ Русской Равѣ въ 1698 г., — г) Оспротѣлые колокола, — д) Скорожная водка, — е) Процессъ церковнаго суда въ малорусскихъ междоуметіяхъ, — ж) Забавная родословная (рисунки и стихи) и з) Къ портрету Хмельницкаго	212
ПРИЛОЖЕНІЕ: Портретъ Хмельницкаго (снимокъ съ оригинала XVII в.) ОБЪЯВЛЕНІА.	

Подписка на „КІЕВСКУЮ СТАРИНУ“ продолжается. Цѣна съ приложениями и пересылкою 10 руб. — Адресъ: Въ редакцію „Кievской Старины.“ Кievъ, Бульваръ № 36-й.

Джерело для ґрунтовнішого ознайомлення з виданням: URL: <https://archive.org/details/@lun-a?and%5B%5D=subject%3A%22kievs kaya+starina%22&sort=-date>

Тема 5. Преса на заході України друга половина XIX ст.

Суспільно-політична ситуація в Австрійській імперії в 1848 році. Весна народів. Пробудження національної свідомості українців. Згуртування політичних сил українців у «Головну Руську Раду». Перший український політичний часопис «Зоря Галицька» 1848 р. Виникнення просвітніх товариств «Галицько-руської матиці» та «Собору учених». Москвофільський, народовський, радикальний напрямки у розвитку української преси. Перші народовські видання «Вечорниці», «Мета», «Русалка», «Русь». Журнал «Правда»: історія видання, програма, роль у поширенні зв'язків зі східноукраїнськими землями. Часописи «Батьківщина», «Діло», «Зоря», «Літературно-науковий вісник». Діяльність Товариства імені Шевченка (НТШ). Друкований орган товариства «Записки НТШ» 1892 р.

«Зоря Галицька» 1848 р.

«Зоря Галицька» – перша газета галицьких українців, що виходила з 1848 р. Видавалась у Львові. Спершу була друкованим органом Головної руської ради, від 1850 р. – Ставропігійського інституту у Львові. 1848–51 та 1854–57 друкувалася народною мовою, 1851–54 – «язичієм». Редакторами були: А. Павенцький (1848–50), М. Коссак (1850), І. Гушалевич (1850–53), Б. Дідицький (1853–54), С. Шехович (1854), П. Костецький (1855–56), М. Савчинський (1857). За редакторів І. Гушалевича, Б. Дідицького, С. Шеховича переходить на русофільські позиції. 1852 р. змінила характер видання з політичного на літературне. Спроба керівництва Ставропігійського інституту відновити видання газети народною мовою зазнала невдачі. Газета втратила свою популярність і 1857 р. припинила існування.

Джерело: Орлевич І. В. «Зоря Галицька». Енциклопедія історії України.

ЗОРА ГАЛИЦЬКА.

Число 1.

Дня 15 Маа 1848.

Прийшло тої мови виходить що тижня разь во Второк. — Цена поборота во Львовѣ 4 Рубли. 15 пр. Кр. а в Орадахъ почтовыхъ 4 Рубли. 45 пр. Сребромъ.

ОДОВБА ДО РУСКОГО НАРОДА.

БРАТА !

Вѣдомо вамъ, що Найяснѣйшій Царь Ангрийскій и Король нашъ надали ласкаво вѣли народамъ своімъ державы, и намъ Рвннамъ земли Галицкои, патиномъ зъ дня 25 Бѣризна 1848 Конститвцію, то значить: такю фундаментальню оутга, во, котра цѣломъ народомъ нашою черезъ выранныхъ и закѣрненыхъ мающихъ мѣжѣхъ оудѣлѣ въ праводаетѣхъ скоомъ дозволили, и тымъ спомогомъ спокоеди и докрыи бытъ намъ закончати.

Мижѣ тымъ спокоеди надали намъ тои ослани и вѣнокондаты право, що можно скерати на наряды нады сполнитъ докрыи намыны, розпознавати потреби народа и краю нашою и такою Найяснѣйшомъ Пачомъ предлагати.

Въ такюмъ наміреню заказано са то въ столуномъ мѣстѣ Львовѣ токаритко Рвннокъ подъ назвою „Рада народна Рвннокъ“ котра, порозвѣстачина га народомъ, во заступити, нады его потреби промыслати и нады его спокоеди убѣдѣти вѣди.

Кончина потреба такого для насъ Рвннокъ зводъ тымъ значени са о-

кажи, скоро га застановимо, тымъ нашъ народъ конинъ бытъ, въ нѣкомъ станѣ доси зосталя, и инкнѣ при наданой тинрѣ конститвціи бытъ можѣ и покыннѣ.

Мы Рвнни Галицки намынимо до кинкого рвнкого народа, котрый одиннѣ гокоритъ азикомъ и 15 мѣлономъ кинонитъ, зъ котрого полнѣта мѣлона земли Галицки замышкѣ. Той народъ былъ конинъ самодѣльный, рвннами въ славѣ наймомъ нѣшннѣ, народомъ Европы, малъской пѣрѣмннѣмъ азикъ, конъ власнѣи оутгаи, конхъ власнѣхъ князѣхъ: одиннѣ слоконъ: былъ въ докромѣхъ, вѣрѣхъ, замочннѣхъ и сманнѣхъ. Мы въ нѣпріазнѣи оудѣмъ и рознѣи полѣтннѣи нѣцѣта, розпасага поволѣи той кинкѣи народъ, стратнѣи конъ самодѣльность, конхъ князѣхъ и прѣйшолъ подъ южѣи панованѣи.

Таки нѣцѣта склоннѣи съ чинѣи много можнѣхъ панѣхъ одѣтѣити одъ рвнкого оврадѣи отѣа конхъ, а съ ннѣи вырчнѣа конъ рвнконъ и оубѣити своѣи народъ: хотѣ таа заѣна оврадѣи народомъ прѣмѣити немоглѣ, и провъ рвнѣ въ тѣмъ нѣмъ

Оувага. — Читати законъ о въ ордѣи славѣ Рвннѣ, на конѣи словѣи нѣтъ вѣ: а в законѣи нѣтъ вѣ: и. а. конѣи, законѣи штатѣи конѣи, ады, ады.

Фото: сайт Інституту історії України

Джерело для ґрунтовнішого ознайомлення з виданням: URL: https://archive.org/details/Zoria_Halycka

Часопис «Діло» 1880 р.

«Діло» – перша українська щоденна газета. Заснована 1 січня 1880 р. у Львові групою народовців на чолі з Володимиром Барвінським для захисту прав українців Галичини. Протягом 1880–1918 та 1922–1939 рр. виходила у Львові, з 19 вересня 1914 по 10 липня 1915 р. – у Відні. З 29 серпня по 19 вересня 1914 р. видання часопису перервано у зв'язку з Першою світовою війною. У листопаді 1918 р. видання газети припинено польськими військовими жандармами. Зазнаючи переслідувань, протягом 1920–1922 рр. «Діло» неодноразово змінювало назву, а з вересня 1922 р. – повернулася назва «Діло». Газета виступала на захист українських інституцій в Австро-Угорській імперії, послідовно й аргументовано відстоюючи ідею єдиного українського народу, тимчасово розділеного кордонами імперій. Серед редакторів газети: В. Бачинський, І. Белей, О. Борковський, А. Горбачевський, І. Кедрин-Рудницький, С. Левицький, Л. Цегельський. Газета має додатки.

Джерело: Цифрова бібліотека історико-культурної спадщини на порталі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

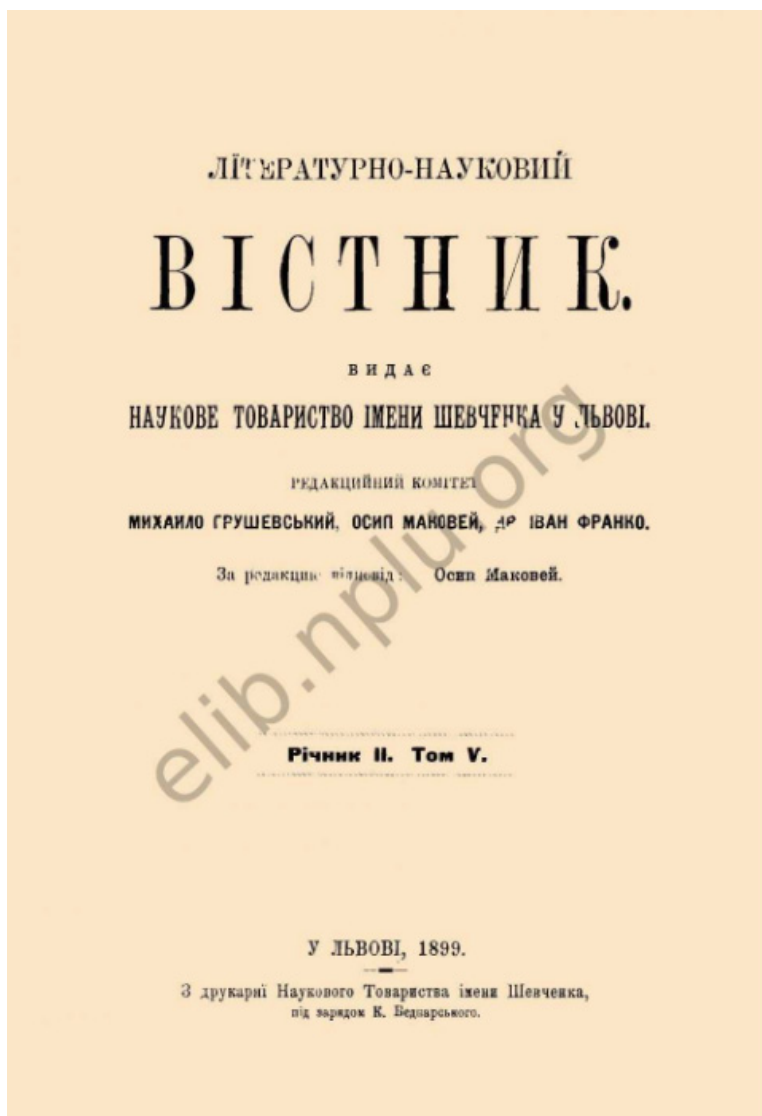
Журнал «Літературно-науковий вісник» 1898 р.

Літературно-мистецький, науковий і громадсько-політичний щомісячний журнал. Заснований у 1898 р. у Львові з ініціативи Михайла Грушевського. Фактичним редактором був Іван Франко. Впродовж існування часопису М. Грушевський залучив до редакційної праці людей, що визначилися своєю активністю та працездатністю на українському літературному, науковому і національно-громадському ґрунті. Досить згадати тут хоча б такі імена як В. Гнатюк, О. Олесь, що стали членами редакції, або Ю. Тищенко (Ю. Сірий), який, повернувшись з еміграції, приступив до праці під прибраним іменем П. Лаврова. Це був орган, що зайняв найповажніше місце в історії розвитку українського літературно-наукового життя національно-суспільної думки, одне з найповажніших видань української журналістики, яке звернуло на себе увагу широкого культурного світу. Серед співробітників були представники зі всіх українських земель.

Із січня 1907 р. починає виходити «реформований» «Літературно-науковий вісник», який поділився на дві редакції: основна у Києві, яку послідовно очолювали Фотій Красицький, Людмила Старицька-Черняхівська; львівською редакцією керував спочатку Володимир Гнатюк. Видавцем залишався Михайло Грушевський. Журнал проіснував до серпня 1914 р., закритий на час дії воєнного стану, відновлений у 1917 р. у Києві, де виходив до 1919 р., потім знову перенесений на свій історичний ґрунт до Львова, де й видавався до початку Другої світової війни (1939 р.) під орудою Євгена Коновальця і Дмитра Донцова (у 1932 р. змінив назву на «Вістник», проголосивши себе органом націоналістичного спрямування).

Джерело: Животко Аркадій Історія української преси / З передмовою К. Костева. Мюнхен : Український технічно-господарський ін-т, 1989-90. 334 с.

Владимиров В. М. Історія української журналістики (1917–1997 роки) : Навч. посіб. Луганськ : Вид-во Східноукр. держ. ун-ту, 1998.

Джерело для ґрунтовнішого ознайомлення з виданням: URL:
<https://elib.nlu.org.ua/object.html?id=6685>

З М І С Т.

<i>В плен-ері Вірні і проза Івана Франка.</i>	Сер.
I. Мачо швидко!	1
II. Щуча	5
III. Ой профанум vulgus	12
<i>Поети, фантазия Ольга Кобилянської</i>	37
<i>Гресні думи (1—XX), поезії Осипа Маковей</i>	42
<i>Задиля родини, оповідання Сергія Березова</i>	53
<i>Зернитка (1—X), поезії Бориса Грінченка</i>	89
<i>Така собі проста муга, новела Кирило Гамсуа</i>	92
<i>З дрібних оповідань Антона Чехова, пер. Марія Грушевська.</i>	
I. Свідомий переступник	97
II. Тіп шутки	101
III. Пугання	105
IV. Віст	107
V. Журба	111
VI. Дома	116
VII. Іваско	125
<i>З поезій Діа Неґрі (1—V), переклад Павло Грабов-ський</i>	130
<i>Взудрий син, оповідання Гната Хоткевича</i>	137
<i>З поезій Лест Українки.</i>	
I. На сонних І. Котляревського	164
II. У пустині	166
III. Вєсна змова	167
<i>Лєгалний до дна думи, оповідання Василя Кравченка</i>	169
<i>Два малюнки, Надії К. Кабальчич.</i>	
I. Місячне слово	181
II. У лісі	183
<i>Ворог народа, драма в п'ятих актах Георгія Ібсена, переклад Юрій Кніт</i>	184 і 298
<i>Із оповідань Осєїт, переклад Іван Франко.</i>	
I. Ізлучні зорі	222
II. Іронія	226
III. Жоретокієць	232

<i>Із поезій Стєпана Руданського: „Цар-Соловей“</i>	Сер.
<i>Із оповідань Вєчаслава Пуганєнка:</i>	
I. На нові сєтєда	262
II. Чарівниця	271
<i>Із народних мєтєвє, поезія Уляни Кравченко</i>	285
<i>Підпис, фотографія з життя — Василя Стефанька</i>	287
<i>Черв Ілєстер, парис Константина Сєрєнєвського</i>	290
<i>Із поезій Івана Морєса (1—V), перекл. Іван Франко</i>	296
<i>Про критикє, гуморєска Джєромє К. Джєромє, переклад Осєи Маковєй</i>	366

<i>Шєкспіріє Юліє Цєзар, студія Юрія Брандєса, переклад з нїмєцького Іван Франко</i>	1
<i>Ольга Кобилєнськє, літературно-критична студія Осєпа Маковєя (з портретом Кобилєнськєй)</i>	28
<i>Вражєніє з Угорськєй Русє — Івана Цєтрушєвичє</i>	52
<i>Життє Євєнє Грєбінєк (з його портретом), студія Грєцєлє Ковалєвєчє</i>	71
<i>З російськєй України — Спєциєлєг-є (Гєнєзіє українськєго театрє. Сучасніє українськє трупи. Українськєй репертуєр. Становищє українськєго театрє з юридичногє погляду. Хлєб українськєго театрє. Відносинє російськєх артистє до укр. театрє. Вєстєніє відносинє укр. трупи і артистє)</i>	93
<i>Листє з-над Болгєи. Лєст першєй (про партійніє відносинє галицьких Русинє) — Обсєrvatєлє-є</i>	106
<i>Юрій Брандєс (з його портретом) — статє Івана Франка</i>	121
<i>Іван Пилипович Хмєльєвськєй (посмертна згадка) — Сергєй Берєзовє</i>	129
<i>Нові пєвєрєжє в мєлєрєтє, статє Івана Труша</i>	143
<i>Прийсєнок до пєсєкєлєгєї сємєртє. Дєлє С. С. Ешгєйєвє. Переклад з нїмєцького Іван Франко</i>	156
<i>З житє і пєсьмєнствє. (Слово і дїлє галицьких москвофілє) — Осєпа Маковєя</i>	162
<i>Із чужєх літератур. (Сучасніє польськє поєти), студія Івана Франка</i>	176
<i>Хроніка і бібліогрєфіє</i>	62, 138 і 300

Тема 6. Розвиток української періодики з 1905 р. до 1920 р.

Розвиток типологічної палітри періодичних видань: літературно-наукові, науково-популярні, мистецькі, педагогічні, кооперативні, дитячі періодичні органи. Партійна періодика: «Слово». Газета «Хлібороб», політично-економічний та літературний часопис «Рідний край», перша щоденна українська газета «Громадська думка». Формування національної думки навколо газети «Рада». Меценати української преси початку ХХ ст.: Є. Чикаленко, В. Симиренко. Переслідування видавців та читачів української періодики. Діяльність реформованого «Літературно-наукового вісника». Українська преса в роки Першої світової війни. Преса Українських Січових Стрільців: «Вісник Пресової Квартари УСС», «Українське слово», «Діло», «Свобода». Українська журналістика за часів української державності (1917 – 1920 рр.). «Медовий рік» української преси. Українська періодика за доби Центральної Ради. Офіційні видання Центральної Ради: «Вісти Української Центральної Ради», «Вісник Генерального Секретаріату України». Українська періодика за доби гетьмана Скоропадського. Офіційні видання гетьманату: «Вісник Ради народних міністрів», «Україна». Українська періодика за доби Директорії.

Газета «Громадська думка» 1905 р.

«Громадська думка» – щоденна політична, економічна і літературна газета. Сигнальний номер (№1) вийшов 31 грудня 1905 р. У №1 «Громадської думки» повідомляється, що газета даватиме щоденний огляд політичного, громадського, економічного і літературного життя на Україні, в Росії й «по чужих землях, звістки про... світові події...; поезії та оповідання, наукові статті,

фельетони...». Повідомляється, що у «Громадську думку» погодилися писати В. Антонович, В. Василенко, В. Винниченко, Б Грінченко, М Грушевський, Ол. Грушевський, Дніпрова Чайка, В. Доманицький, В. Дорошенко. Д. Дорошенко, П. Житецький, С. Єфремов, К. Квітка, М. Коцюбинський, А. Кримський, В. Леонтович, М. Лисенко. П. Мирний, І. Огієнок, П. Туган-Барановський, Є. Чикаленко та ін. Видавцем і редактором призначено В. Леонтовича, пізніше – Є. Чикаленка, М. Павловського. Вийшло 190 номерів «Громадської думки» (закрита у серпні 1906 р. за розпорядженням влади). Відновилася у вересні 1906 р. як газета «Рада».

Джерело: Цифрова бібліотека історико-культурної спадщини на порталі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

Джерело для ґрунтовнішого ознайомлення з виданням: URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/dlib/item/0001092>

Газета «Рада» 1906 р.

Після закриття «Громадської думки» з 15 вересня 1906 р. видавалася щоденна газета з такою ж програмою під назвою «Рада», де видавцями значилися Борис Грінченко (саме він наприкінці 1905 р. отримав дозвіл, як виявилось, – «запасний», на видання цієї газети) та Євген Чикаленко, а редакторами були послідовно Борис Грінченко, Мефодій Павловський, Валентин Галевич, Яновський, Андрій Ніковський.

Редакція вважала свою газету політичною, але непартійною. Найбільша увага тут зверталася на справи народної просвіти, потреби вчительства, питання культурно-просвітнього характеру. Зокрема у програмовій статті «Рада» обіцяла читачам відстоювати кооперативну справу, подавати звістки і дописи про життя культурне, економічне, політичне; про здобутки і втрати українського народу в Росії, на Галичині й Буковині, у Канаді, США та Бразилії; колегія щоденного часопису вважала, що “поліпшення матеріального добробуту, економічний розквіт країни є основним ґрунтом для зросту національної культури”.

Джерело: Володимиров В. М. Історія української журналістики (1917–1997 роки) : Навч. посіб. Луганськ : Вид-во Східноукр. держ. ун-ту, 1998.

Газета «Рада»

Опис

Номер: №1 Дата: 15.09.1906

Сторінок: 4

Сторінка №1

- Починається нова газета.
- Про права крестян.
- Відень.
- Чорносотенна брехня
- З газет та журналів.
- Реклама

Сторінка №2

- З російського життя.
- З українського життя.
- На могилі Т. Г. Шевченка.\

Сторінка №3

- Лист з Волині.
- Про подільську „Просвіту».
- У Києві.
- Лист до передплатників „Громадської Думки”.
- Маленький фельєтон.
- Телеграми. С.-П. Т. А.

Сторінка №4

- Загряничні телеграми.
- Дописи.
- Відповіді редакції.
- БІРЖА.
- Реклама

Джерело для ґрунтовнішого ознайомлення з виданням: URL:
<https://libraria.ua/numbers/920/39859/>

Газета «Рада»

Фейлетони

№1 від 15.09.1906.

Маленький фельстон.

Сьогодні я йшов у редакцію і вглядив по дорозі сліпого, що стояв на вколішках, падав на землю і журно благав і співав:

„Дайте сліпому, Дайте незрячому, Дайте”!..

А біля сліпого стояв якийсь селянин в сірій і подертій свиті і дививсь крізь залізні ґрати високої огорожі. Я зацікавився, куди і на що так пильно задивився селянин і, глянувши, не зрозумів, що могло так прикувати його увагу. А на подвіррю фабрики стояли рядами всякі плуги всякої конструкції і різних барв. Селянин дивився на їх. Так часом дивиться цілі години сирітка—дівчинка крізь вікно магазину на іграшки. Дома так сіро і бідно... так не цікаво... лайка, сварка... а тут ляльки в срібних і злотних убраннях, чудні фігурки, які, здається, ось-ось заговорять, ялинка в блискучих намистах і райських яблучках... Думки в дівчинки, навіть вся її істота блукає зараз у якійсь казковій стороні, де немає ні сліз, ні бійки, ні докорів. Сирітка баче себе вже не босою, не голодною, сирітка вже не боїться ні батька, ні мачухи, ні розбишак братів, що, сміючись, сіпають, її бліду і безсилу і щоденно б'ють її за віщось. Так дивився селянин крізь залізні ґрати на плуги, що мовчки стояли рядами на подвіррю фабрики і мовчки дожидали когось до себе. І може, в думках, той селянин у сірій і подертій свиті теж бачив себе вже не босим і не голодним... Може в думках ціми плугами він орав свої безкраї поля і голосно і радо гукав; „Гей, воли! гей, сірі, гей, круторогі!.. Чом так поволі тягнетесь!? Ой, ситі, неповерткі, —гей”!? І відірвався від життя своїми мріями кудись далеко селянин, і раділо і всміхалось його обличчя... а біля його стояв сліпий навколішках, падав на землю і журно співав і благав: „Дайте сліпому, Дайте незрячому, Дайте! Дайте холодному, Дайте голодному Дайте”!.. **О. Ол – сь.**

Джерело : URL: <https://libraria.ua/numbers/920/39859/>

№17 від 4.10.1906.

Маленький фельєтон.

Малюнок.

З жалібним плачем конає дитина.

Маленькі рученятка, худі ніжки вже зовсім посиніли...

Молода ще мати вбивається, голосить, бо то ж її перша дитина.

Чого б вона не зробила, аби повернути до життя цьому нещасному, занадто дорогому задля неї сотворінню.

Але як? як?

І плаче мати голосно, безнадійно плаче...

Батько — студент блідий знервований не знає, що йому й робити.

Чи жінку рятувати, чи дитину?

А дитина вже почала хрипіти, замовкла...

... До світлиці ввиходить поліція з цілою зграєю городових робити трус.

— Чого вам треба? чого? — ридаючи питає жінка.

— З наказу... звелено... і таке інше...

І починають все перекидати, нишпорити по кутках..

— Гляньте ви... ось гляньте, схаменіться! Та я ж і так втрачаю дитину, а ви... ще наважились забрати в мене чоловіка!

Дитина вже зовсім не дихає, померла і мати, бліда з одчаю ридає, припавши до ліжка. Вона пригортає до себе мертву дитину, немов би обороняючи її від тих суворих, жорстоких людей...

А їм ніяк не щастить знайти хоч щось незаконне.

Шукають під ліжком, на якому сидить нещасна мати з мертвою дитиною на руках... Вони шукають.

„Нічого, недозволеного не знайдено” — голосно промовляючи записує околodочний до протоколу.

— А наляканій безсилій жінці здається, що вони от - от поведуть кудись її чоловіка.

— Не дам, не дам!

І вона посадила його біля себе, і плаче схилювшись йому на плече.

— Не дам!..

— Заспокойся. Вони ж нічого не знайшли. Годі...

— Роспишіться! — каже околочний.

І всі поліцейські рушили з хати.

Ридає жінка, ще міцніше притулюючись до чоловіка, в якого не знайдено нічого недозволеного...

На ліжку простягся блідий маленький труп дитини.

По хаті все розкидано.

Л. Чулий.

Джерело : URL: <https://libraria.ua/numbers/920/60558/>

№54 від 6.03.1907.

Маленький фельстон.

Народні прикмети.

Старі люде кажуть, що хто знався з нечистим і душу йому запродав, той не може благополучно вмерти: ніяк душа з його не вийде і треба, буває, стелю розбірати — аж тоді вийде та грішна душа.

Буває й так, що не може молодиця обродитись і мучиться, сердешна, пре тяжкими муками: і тиснуть її, і мнуть, і трусять — і аж тоді, кажуть, обродиться благополучно, як стелю над нею розберуть.

Оце й пригадав я собі ті стародавні звичаї народні, як прочитав звістку про те, що завалилась стеля у Державній Думі, тай подумав; який воно знак? Чи то душа чиясь грішна не могла вийти з тіла, чи не могла народиться на світ якась нова Дума? Думав, думав, та мусів піти до ворожки.

Стара вона, не письменна, газет, навіть „Ради”, не читає, то й не

розповідав я їй багато, а так спитав: що воно за знак, бабо, що вчора стеля завалилась?

Кинула стара на квасолі, аж одскочило двоє зерен: чорне по один бік, а біле по другий.

— Оце, каже стара, уперше мені трапилося... А знак, виходить, такий: одно, чорне, вмерти не могло, а друге, біле, народитись.

Аж тоді я неначе прозрів і зрозумів усе.

Так воно й є, справді: старий бюрократичний лад наш ніяк досі не міг благополучно вмерти, а нова наша конституція ніяк не могла благополучно народитись: і мучили породілля, і тягали, і тиснули — муками претяжкими...

Слава Богу, подумав я!

І то щасливо, що тоді, як валилась стеля, нікого в залі не було; і то гаразд, що може благополучно вийде та грішна душа старого бюрократичного ладу. І то щастя, що може таки нарешті народиться на світ та давно бажана, давно сподівана воля й правда і спочине по тяжких муках молода, поступова Росія!..

Колиб то хоч тут справдилися стародавні наші народні прикмети!

М. Рогаль

Джерело : URL: <https://libraria.ua/numbers/920/60842/>

Газета «Утро» 1907 р.

Щоденна політична, громадська, літературна і економічна газета. Газета виходила у Харкові в 1906–1916 рр. щоденно (крім понеділка). Редактори: П. Г. Ріттер, А. А. Жмудський. Видавці: А. А. Жмудський, І. Г. Гонтарєв.

Обсяг газети – від 4 до 6 сторінок.

Джерело: Архів української періодики онлайн

Джерело для ґрунтовнішого ознайомлення з виданням: URL: <https://libraria.ua/numbers/949/56137/>

Газета «Утро»

Опис

Номер: №34

Дата: 02.01.1907

Сторінок: 6

Сторінка №1

- ТЕЛЕГРАММЫ.
- Реклама

Сторінка №2

- Харьковъ, 2 января 1907 г.
- ПОСЛѢДНЯЯ ПОЧТА.
- Совѣщанія въ Царскомъ Селѣ.

Сторінка №3

- Къ дѣлу Гурко-Лидваля.
- Наканунѣ выборовъ.
- Небывалая забастовка.
- Въ голодныхъ мѣстахъ.
- Судъ.
- О ЧЕМЪ ПИШУТЪ ДРУГІЕ.
- Благочестіе.

Сторінка №4

- Письмо къ тетенькѣ.
- Въ обществѣ взаимнаго вспоможенія приказчиковъ г. Харькова.
- Общее собраніе членовъ общественной библіотеки.
- МѢСТНАЯ ЖИЗНЬ.
- Происшествія.
- ТЕАТРЪ и ИСКУССТВО.

Сторінка №5

- КОРРЕСПОНДЕНЦИИ.

- Персидскій шахъ Музаферъ Эддинъ.
- Политическое положеніе Франціи.
- ТЕЛЕГРАММЫ Петербургскаго агентства, Ночныя.
- ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ. О деревенскихъ настроеніяхъ.

Сторінка №6

- Реклама

Матеріал з газети «Утро», 2 січня 1907 р. Харків

Харьковъ, 2 января 1907 г.

Съ новымъ годомъ, читатель!

Съ новыми силами для прекращенія тяжкихъ дней бездумья!

Пусть новый годъ принесетъ исцѣленье отъ переживаемыхъ неурядицъ и кошмара кровавыхъ и безкровныхъ смертей.

Пусть будетъ онъ годомъ не смерти, а жизни; это значитъ: годомъ установленія права и соціальной справедливости.

Этимъ желаніемъ полно сердце народа, встрѣчающаго новый годъ. Съ этимъ пожеланіемъ на устахъ и весь цивилизованный міръ слѣдитъ, за внутренней трагедіей, совершающейся въ сѣверномъ колоссѣ.

Смысль пожеланія — совѣта одинъ: не властный порядокъ фактической силы приведетъ къ соціальнымъ и политическимъ реформамъ, а политическія и соціальныя реформы къ порядку.

Средство проведенія въ жизнь этихъ реформъ единственное — Дума, облеченная свободно высказаннымъ довѣріемъ русскаго народа. Путеводная звѣзда новаго года!

Не смотря на скудный свѣтъ знанія, практической смыслъ народа подсказалъ ему, въ рѣшительную минуту прошлаго года, что нельзя было ввѣрять свою судьбу сторонникамъ тѣхъ, у кого она фактически находилась въ рукахъ и кто не въ состояніи доселѣ устроить ее: въ рукахъ бюрократіи.

Но судьбы народа сами найдутъ себѣ путь! *Fata suam viam invenient!*
И тернистый путь, въ этомъ смыслѣ, выпалъ на долю свободной
Россіи: черезъ тундры, тайгу, якутскіе улусы... Сколько молодыхъ
жизней леденить и донинѣ вѣтеръ, дующій на изгнанниковъ съ
береговъ Ледовитаго океана...

И сколько, съ другой стороны, погребено, за прошлый годъ
жизней въ океанѣ народной стихіи!

Сколько жертвъ!

Пораженный прошлогоднимъ синодикомъ смертей, будущій
историкъ, скажетъ, быть можетъ, какъ и философъ — поэтъ, что
лишь силой умирающихъ волнъ народному морю удастся дать
форму своимъ берегамъ и ложу, въ которомъ оно движется, но нам
современникамъ, носящимъ въ душѣ своей открытыя раны живыхъ
потерь, требуются и живыя силы не только перенести страданія, но
силы добиться ихъ прекращенія.

Вотъ почему мы сказали и повторяемъ: „новыхъ силъ читатель!”

Но откуда же взять этихъ силъ, когда страданія ослабили волю,
пережитыя волненія умалили энергію?

Пережитыя муки — муки рожденія насъ къ новой соціальной и
политической жизни.

Какъ извѣстно, съ такими муками радостно примиряется
материнское сердце, если продолжаетъ биться.

И сердце, народной Россіи еще бьется. Болѣе того, оно надѣется и
вѣрить, ибо иначе не стоило бы жить! Оно вѣрилъ въ освобожденіе
измученнаго борьбой, кое гдѣ истощеннаго отъ голода, народнаго
организма; оно надѣется на торжество права и соціальной
справедливости... „Помню, какъ однажды, сидя на морскомъ пескѣ,
я глядѣлъ, какъ шла.... движущаяся масса волнъ: онѣ выходили
безпрерывно изъ морской пучины, ревя и пѣнясь; за той, которая
умирала, я, замѣчалъ другую, а дальше, за этой — другую, а

еще дальше несмѣтное множество ихъ... это былъ безконечный, неисчерпаемый резервуаръ силъ... Плоти́на можетъ разбить одну изъ этихъ волнъ, она можетъ разбить сотни, тысячи ихъ; но за кѣмъ останется послѣднее слово, если не за не объятнымъ и неутомимымъ океаномъ“...

И таковъ океанъ народной жизни! Въ этомъ резервуарѣ силъ мы, читатель, находимъ еще достаточно поддержки, чтобы обратиться къ тебѣ съ упомянутымъ новогоднимъ привѣтствиемъ.

Джерело : URL: <https://libraria.ua/numbers/949/56137/>

Видання «Нова рада» 1917 р.

Березень 1917 р. залишився в історії вітчизняної журналістики як час вибухоподібного розвитку української преси. На революційній хвилі організувались або відновили своє існування численні політичні партії. Одним з наслідків цього стало відродження політичної і партійної преси.

Так, Револуційна Українська партія видавала від 25 березня щоденну газету в межах «Товариства підмоги літературі, науці й штуці», заснованого ще до 1917 р. Насправді це було відновлення видання славної «Ради» під назвою «Нова Рада». Склад редакції та політичні позиції газети, де з перших номерів брали участь М. Грушевський, С. Єфремов, Є. Чикаленко та інші митці української журналістики, свідчили про її близькість до Центральної Ради та загалом про ліву, соціалістичну і національно-визвольну орієнтацію. Вона стала офіційним виданням УПСФ (Українська партія соціалістів-федералістів), лідером якої був С. Єфремов. Головною політичною темою «Нової Ради» в березні та квітні 1917 р. було проведення лінії на автономізацію України у відносинах з Росією. У

газети порушувалися проблеми не тільки відновлення українського культурного життя, а й задоволення потреб національних меншин.

Джерело: Володимирів В. М. Історія української журналістики (1917-1997 роки) : Навч. посіб. Луганськ : Вид-во Східноукр. держ. ун-ту, 1998.

Джерело для грунтовнішого ознайомлення з виданням: URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/dlib/item/0000963>

Газета «Нова Рада»

Опис

Номер: №2 Дата: 28.03.1917

Сторінок: 4

Сторінка №1

- Від Української Центральної Ради.
- Програма з'їзду.
- З старого і нового.
- Вічная пам'ять.
- У Києві.

Сторінка №2

- З діяльності Київського Губернського Виконавчого Комітету.
- Військовий клуб імени Гетьмана Павла Полуботка.
- З'їзд Товариства Українських Поступовців.
- Промова секретаря Ради Товариства Українських Поступовців, С. Єфремова, на з'їзді 25 березня. Панове Товариство/
- На селі.

Сторінка №3

- Повідомлення Ставки.
- стаття без назви
- Наказ про військові права і обов'язки.
- Цікаві військові резолюції.
- Новий лад.
- Приготовлення С. Штатів.
- В Америці.
- Спілка офіцерів-республіканців.
- З'їзд партії народної свободи

- Роспорядження й праці тимчасового уряду.
- Підготовка до Установчих Зборів.
- Санаторія для політичних.
- Сербі
- Селянський з'їзд.
- Не втрачали надії.
- Французьке повідомлення.
- Відозва Лодже.
- Проект нового королівства.
- Польський корпус.
- Здобуття Ханекіна.
- Привітання.
- Вибори Тальмана.
- Маніфестація
- Генерал Ліоте.
- Заява українців-емігрантів.

Сторінка №4

- Відгуки російської революції у Галичині.
- РІЖНІ ЗВІСТКИ.
- За кордоном, Відповідь германських соціал-демократів відозву совіту робітничих і салдатських депутатів.
- З далекого фронту.
- Листи з Галичини. Русифікація краю.
- Дописи.
- Од редакції
- Поправка.
- Реклама

Джерело для ґрунтовнішого ознайомлення з виданням: URL:
<https://libraria.ua/numbers/921/39863/>

Газета «Нова Рада»

Матеріали Української Центральної Ради

№2 від 28.03.1917.

Від Української Центральної Ради.

Український Національний з'їзд

В Києві 6 – 7 – 8 квітня (апріля) збереться Український Національний з'їзд.

Представників мають право прислати всі українські організації – політичні, культурні, професіональні, територіяльні, які приймають домагання широкої національно-територіяльної автономії України і всеї повности політичного і культурного українського життя, себто організації партійні, товариства культурні, просвітні і економічні, організації робітничі, селянські, військові, духовенства, служащих, молоді всяких шкіл, села, городи і повіти.

Організації, які мають не більше 50 організованих і оподаткованих членів, посилають одного делегата з правом голос а; ті що мають понад пятьдесят організованих членів посилають ще по одному делегатові; ті що мають по над сто – по три делегати; по над двіста – по чотири; понад триста пять, але не більше пяти.

Організаційні комітети, організації об'єднуючі, союзи союзів посилають по одному делегату окрім делегацій від тих організацій, які входять в їх склад.

Право участі в з'їзді мають всі організовані українці; вони можуть брати голос дорадчий за дозволом президії з'їзду, коли час дозволить. Делегати мають предложити письменні посвідки від старшини своєї організації, з поданням можливо докладного числа членів, завдань її обсягу діяльності; члени організацій (без голосу – прості письменні посвідки від старшини.

Джерело: URL: <https://libraria.ua/numbers/921/39863/>

№14 від 15.04.1917.

Комітет Центральної Української Ради.

На Всеукраїнському Національному З'їзді вибрані радними Української Центральної Ради від Поділля: В. Приходько (Камянець), Видибіда (Винниця), Григорєв (Київ), М. Любинський (Київ).

Вибраний до Центральної Української Ради Микола Мих. Любинський приймає щодня в Педагогічному Музею від 10—12 ранку. Адреса для грошей і депеш: Київ Мар-Благовіщенська 78-17. Просимо всіх земляків подавати докладні відомости про національне життя на Поділлі, а прибуваючи до Київа заходити до Музею.

Вчора на засіданні Комітету Центральної Ради переведено такі справи:

1) Ухвалено скликати Центральну Радуну 28 і 29 квітня, 2) доручено чинам Комітету Х. Барановському та В. Сатовському виробити наказ для Комітету і Центральної Ради; 3) прийнято до відомости проект упорядкування канцелярії при Комітеті; 4) ухвалено видавати раз на тиждень „Вісти Центральної Ради”, а до українських газет щодня давати до постійного відділу звістки. „З Центральної Ради”; 5) наслухано і ухвалено проект фінансової комісії про грошові засоби для Центральної Ради та способи їх збирання (жертви, й асигновки всяких установ, національне оподаткування, день національного фонду й позички).

Джерело: URL: <https://libraria.ua/numbers/921/44693/>

№14 від 15.04.1917.

Чи Україна Тільки для українців?

З різних сторін до мене звертаються з тривожними запитаннями, чи це за нашою згодою і відомістю виголошуються по різних місцях такі слова, що Україна тільки для українців, а кацапам звідси треба

забиратись, що всякі посади на Україні повинні тепер займати тільки українці, а иньшим людям робить тут нічого. Сі розмови дуже неприємно вражають навіть дуже прихильних для українства людей, а деякі люде поступові, ідейні з неукраїнців, які по своєму сталися для краю, беруть собі такі розмови до серця і справді збираються з України перебиратися до иньших сторін. Не маючи змоги окремо відповідати на такі запитання і заспокоювати затрівжених, я ще раз беруся за перо, щоб сею дорогою відповісти з усею рішучістю – **НІ!**

Ні я, ні мої товариші організовані українці не згоджувалися з такими поглядами, не мали ніяких таких гадок, навпаки – завсігди проти них виступали і виступатимуть, бо вони не згідні ні з нашими принципами, ні з інтересами України.

Ми думаємо як раз, що Україна не тільки для українців, а для всіх, хто живе на Україні, а живучи любить її, а люблячи хоче працювати для добра краю і його людности, служити їй, а не обирати, не експльоатувати для себе.

І всякий, хто водиться такими поглядами, дорогий співгорожанин для нас, незалежно від того, хтоб він не був – Великорос, Жид, Поляк, Чех, а хто хоче тільки житися з праці народньої, бути паразітом, поїдателем солодких кусків той нам не потрібен, без ріжниць, чи він не українець була вязницею народів, і Україна зробилася тісною камерою сеї вязниці, її арестанти, збиті силомиць до купи, позбавлені свободи, ініціативи, не маючи виходу з свого неможливого становища, зривали серце на своїх товаришах, шукаючи між ними ще слабших, ще більш обділених долею; на сім ґрунті виростав шовінізм, антисемітизм, „сей дурацький соціалізм“, як його влучно прозивано, і всякі иньші викривлення громадської думки. Але в просторій хаті широкої автономії України, котру будуємо на міцних підвалинах російської революції, повинно знайти місце всім користним, активним робітникам, перейнятим бажанням добра

громадянству, без різниці національності, партійних поглядів і ідеології. Різні вихватки, не згідні з сими нашими принципами походять часом від людей, рознервованих пережитим українським лихоліттям, нагінками правительства і неприхильністю російського і зросійщеного громадянства.

Не хочу тим оправдувати їх, але все таки добачаю в тім деякі „Лагодячі обставини, коли маємо тут до діла з людьми, які справді терпіли за своє українство. Але се мабуть буває дуже дуже рідко. Скільки можу судити, далеко частійше вихватуються з такими шовіністичними гаслами люде, які дуже тихо сиділи під час попередніх нагінок на українство і стали виявляти тільки незвичайну пруткість, коли запахло в повітрі печеним.

Вони дійсно виявляють велику готовість сдохати „кацапів” і займати їх місця з „присвоєним содержанием, отоплением, і освищенієм” всіми иньшими онерами.

Але ся готовість їх не викликає ніякого спочутя в кругах організованного українства!

Ми навпаки хочемо задержати на місцях всіх старих користних, ідейних робітників, щирих прихильників свободи і демократизму, готових приноровлятись до потреб нового життя українського народу і цілої України. Коли ми вводимо свідомих українців на провідні місця, то тільки для того власне, щоб дати новий напрям нову орієнтацію діяльності сих установ і організацій в умовах визволеного українського життя. Без усякої радості віддаємо ми на се діло наших товаришів, відриваючи від нашої організаційної роботи і вони приймають сі доручення, не як добрий кусок, а як малоприємний обов’язок перед даною хвилию.

Потреби української національної роботи – організаційної, літературної й політичної – такі великі тепер, що стараємося відставляти від неї як найменше сил, і тому завжди готові зіставити

кожне місце в руках людини нам созвучної, суголосної, що стоїть на ґрунті краю й інтересів його людности, признання прав і потреб української більшости, при забезпеченню прав меньшостей. Чим більше буде таких певних і суголосних, солідарних з нами людей з не-українців, тим легше буде робота українців і тому вони можуть їх тільки витати тут на Україні.

М. Грушевський.

Джерело: URL: <https://libraria.ua/numbers/921/44693/>

№15 від 18.04.1917.

Шевченкове свято.

ПОЛТАВА, 16. Дуже урочисто відбулось Шевченкове свято. На Соборній площі в повному порядку були розставлені салдати, юнкери, кадети, учні середніх і народніх шкіл, представники земств, города і громадських організацій, 2000 виборних селян губернії і велика сила народу. Була одправлена панахида, а потім почалась маніфестація з музикою і співами до пам'ятника Котляревського, де були виголошені промови і співали українські пісні.

Джерело: URL: <https://libraria.ua/numbers/921/44637/>

№39 від 22.03.1918.

Пора заговорити.

Де далі все частіше доходять до нас звістки про поведження дружніх німецьких властей на території України. Найголовніші з тих фактів – арешти міських гласних у Житоїмі, судова справа під Київом у Жулянах та численні обов'язкові постанови, зразок яких (з Луцька)

наведено у вчорашньому числі нашої газети. Цими постановами касуються всі права й вольности громадянські і в обмеженні вони заходять так далеко, що нахваляються карати не тільки мітинги, але й „гульбу купами” і не тільки активних „злочинців”, але й свідків, – тих, як картинно приписує обов’язкова постанова німецького коменданта в Луцьку, „котри в зібраннях і вкупках будут дивитися і слухати”... Розуміння „злочинства”, як бачимо, нам, колишнім російським громадянам, дуже знайоме з старого досвіду.

Але не це нас тепер найдужче цікавить. Нам бажано б знати позицію нашої української влади в цих конфліктах, що одбуваються між людністю та помічним військом на Україні. Українське правительство про ці конфлікти не може не знати, бо з приводу одного з їх було навіть запитання в Малій Раді. – запитання, на яке ще ми не чули відповіді. Може правительство, oprіч показного, мовляв, боку згаданих фактів знає ще щось інше, що инакше б справу освітлювало? Але чому ж у таких разі воно мовчить? Чому до прилюдної відомості не подає того, що могло б инакши освітити справу? Чому нарешті й досі всю ділову сторону українсько-німецьких стосунків загорнуто в якийсь сором’язливий серпанок, по-за котрим не видно ясних контурів?

Народ український має право знати це і пора вже те право його задовольнити. Пора правительству заговорити про ті справи, які всіх захоплюють і турбують. Бо коли й єсть якась хвороба, то найгірший спосіб лікувати – це загонити її в середину. Мовчанка правительства – це саме такий спосіб і ним можна тільки погіршити становище.

Джерело: URL: <https://libraria.ua/numbers/921/44833/>

**Офіційний друкований орган Української Центральної Ради
«Вісти Української Центральної Ради»**

Уже через день від заснування Центральної Ради, 19 березня, почав видаватися інформаційний бюлетень під назвою «Вісти Української Центральної Ради». Він, зрозуміло, підтримував політичну лінію нового керівництва України, тут друкувалися всі укази, положення, а також повідомлення представників прес-бюро. Офіційні, директивні матеріали з нього мали бути обов'язково передруковані в усіх українських часописах. Крім офіційних повідомлень та інформації з місць, на його сторінках вміщали й численні листи, звернення на підтримку Центральної Ради та її діяльності з відновлення державності України.

Джерело: Володимиров В. М. Історія української журналістики (1917–1997 роки) : Навч. посіб. Луганськ : Вид-во Східноукр. держ. ун-ту, 1998.

З архіву

Любомир Винар
Kent State University

ВІСТИ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ З 1917 РОКУ

Вступ

Дев'ять випусків «Вістей Української Центральної Ради» (ВУЦР) за 1917-ий рік зберігаються у Музеї-Архіві ім. Дм. Антоновича при Українській Вільній Академії Наук у Нью-Йорку. Їх копії для передруку в «Українському Історичу» ми одержали від д-ра Василя Омельченка, директора Архіву-Музею УВАН. На цьому місці скла-дасмо йому щиру подяку за надісланні матеріяли.

Починаючи із біжучим числом У.І. будемо повністю друкувати Вісти УЦР Ради збережуючи текст і правопис оригіналу. Тут треба згадати, що нам бракує дев'яте число ВУЦР за травень 1917 р. Надіємося, що дане число зможемо розшукати в європейських бібліотеках. За допомогу в цих розшуках будемо також вдячні нашим читачам і членам УІТ.

Дня 19 березня ст. стилю (1 квітня за новим стилем) появилос перше число «Вісти з Української Центральної Ради у Київі», перший офіційний орган УЦР Ради. Це видання надзвичайно важливе для вивчення першого етапу діяльності Центральної Ради (березень-червень 1917) протягом якого формувалися основи українського державного життя в 1917 і 1918-их роках. Тут треба відзначити, що до тепер в історичній літературі не знаходимо жадної обширнішої розвідки про пресові видання Центральної Ради, як і взагалі про українські часописи і їх ролі у розвитку українського політичного, культурного, економічного і суспільного життя даного часу. Також бракує нам відповідних довідників із точними бібліографічними даними про окремі пресові органи Української Центральної Ради та їхніх редакторів. Саме тому деякі інформації про ВУЦР приходится відтворювати на основі неповних і доривочних даних про українську пресу в 1917 році. Вісти УЦР видавав і редагував «Комітет Української Центральної Ради». В часописі не подано прізвища редактора або редакційної колегії. Думаємо, що Вісти появлялися за співпрацею Івана Стеценка, Голови Редакційної Комісії, О. Вуса, голови Пресового Бюро і п. В. Скрипника, голови Комісії друкарських справ Центральної Ради. Сво-

УКРАЇНСЬКИЙ КОМІТЕТ В ОДЕСІ

10 березня до Центральної Ради прибули делегати від Українців м. Одеси, від громадянства, від української студентської молоді. Делегат Вороник повідомив, що у Одесі товариство «Наша Кооперація» скликало збори, на яких ухвалено заложити Одеський Керівничий Комітет, до якого вступили по два представники від товариств «Наша Кооперація», «Українська Хата», «Стара Громада», «Нова Громада», «Студентська Громада», «Громада курсісток», «Робітнича Громада» і прилучилася «Радикально-Демократична Українська Партія». Головою обрано п. Сергія Шелухіна, скарбником п. Стамо, писарем п. Миняйло. Завдання Керівничого Комітету — керувати політичним та культурним життям Одеси і округи.

Приймали представника від Катеринославських громадян. Ухвалено домогатися Демократичної Республіки.

ГРОМАДА У БЕРДИЧОВІ

На початку березня заснувалася у Бердичові Українська Громада, що зразу зорганізувала кілька сот чоловік інтелігенції, робітників, селян; виступило чимало учителів середніх і нижчих шкіл. Громада злучилася з Центральною Радою.

ГРОМАДА У СОСНИЦІ

10 березня зібралися українці м. Сосниці і постановили організувати Українську Громаду. Всі громадяне міста і повіту зібралися 12 березня і після промов про сучасне становище України і свого повіту обрали Повітову Раду і двох представників до Сосницького організаційного комітету. Сосницька Рада звернулася до Центральної Ради, щоб прилучитися до всеукраїнської організації і постановила взяти участь в Українському Конгресі 6—8-го квітня у Києві.

ГРОМАДА У м. СЕРЕДИНА-БУДА

Чернігівщині заснувалася Українська Громада, що має осередком містечко Середина-Буду. Делегат Громади П. М. Шаповал прибув до Центральної Ради у Києві з привітанням і заявив, що Громада ухвалила стати негайно до спільної роботи.

ГРОМАДИ В МИКОЛАЇВІ, ПРОСКУРОВІ І ВАХМУТІ

Надійшли привітання від нових громад, які заснувалися по цих містах і ухвалили приєднатися до Центральної Ради.

УКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА РАДА У КИЇВІ

Друкарня В. Бондаренко та П. Гніздовського. Михайлівська 18. Телефон 17-00

Джерело для ґрунтовнішого ознайомлення з виданням: URL:
https://chtyvo.org.ua/authors/Visty_z_Ukrainskoi_Tsentralnoi_Rady/

Видання Української Центральної Ради

№ 7

ВІСТИ

Травень (май) 1917 р.

З УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ

Укладас і Видас Комітет Української Центральної Ради

Адреса: Київ В.-Володимирська, Педагогічний Музей

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ З'ЇЗД

(5-8 травня)

Одкрив з'їзд в 11-й годині іменем Центральної Ради голова Ц. Р. проф. М. Грушевський, який від імени Ц. Р. привітав з'їзд і побажав йому успішної праці. Привітав з'їзд також п. Оберучев, головний начальник Київської військової округи.

Представник Ц. Р. Винниченко запропонував од імени Ц. Р. обрати головою з'їзду відомого письменника та діяча С. Петлюру (служашого земського союзу). Але одночасно представниками київських військових була виставлена на голову з'їзду кандидатура голови військового клубу імени гетьмана Полуботка підп. М. Міхновського. Після довгих і гарячих дебатів приймається пропозиція обрати президій, в склад якого входив би представник од фльоти, тилу, фронту та Центр. Ради.

Од фронту обрано С. Петлюру, тилу — Міхновського, фльоти — С. Письменого (матрос балтійської фльоти) і од Ц. Р. — Винниченка; далі до складу президії запрошено командира І-го укр. полка ім. гетьмана Богдана Хмельницького, полк. Капкана.

Почесним головою з'їзду обрано М. Грушевського.

По виборах оголошується перерва, після закінчення якої президія запропонувала обміркувати спочатку справи національно-політичні в звязку з сучасним ментом, а далі перейти до обміркування військових справ. З'їзд на цьому погоджується. Далі президія запропонувала такий порядок денний:

- 1) Відношення до біжучих політичних подій, Тимч. Уряду, ради робітн. та салдаських депутатів,
- 2) Відношення до війни,
- 3) Націоналізація війська,
- 4) Підтримування дисципліни та боротьба з дезертирством,
- 5) Земельне питання,
- 6) Загальна освіта,
- 7) Майбутній військовий з'їзд,
- 8) Вибори до Тимч. Укр. військового Генерального Комітету.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бернштейн М. Д. Журнал “Основа” і український літературний процес кінця 50-60-х років XIX ст. Київ, 1959. 216 с.
2. Білецький О. І. “Русалка Днестровая”. Русалка Дністрова (Фотокопія видання 1837 р.) Київ, 1972. С. 3 – 31.
3. Владимиров В. М. Історія української журналістики (1917–1997 роки) : Навч. посіб. Луганськ : Вид-во Східноукр. держ. ун-ту, 1998. 164 с.
4. Георгієвська В. В., Сидоренко Н. М. Історія української журналістики : становлення та розвиток рекламно-довідкової преси на території Східної України (XIX – поч. XX ст.) : навч. посіб. Київ : АДЕФ-Україна, 2010. 224 с.
5. Гладкович М. С. Літературні періодичні видання 20-30-х рр. XX ст. на західноукраїнських землях у суспільно-політичному і духовному контексті доби : Автореф. дис... канд. філол. наук : 10.01.08. Київ, 2003. 20 с.
6. Гребцова І. С. Періодична преса у суспільному розвитку Південного степового регіону Російської імперії (Друга третина XIX ст.). Одеса, 2002. 408 с.
7. Животко Аркадій Історія української преси / З передмовою К. Костева. Мюнхен : Український технічно-господарський ін-т, 1989-90. 334 с.
8. Історія української преси XX століття : хрестоматія : навч. посіб. для студентів гуманіт. спец. вищ. закл. освіти / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Ін-т журналістики ; упоряд., передм. та примітки Олександр Гнатович Мукомела ; ред. Надія Тимошик. Київ :

- Наша культура і наука, 2001. 350 с.
9. Максимович М. О. О стихотворениях червонорусских. “Русалка Дністрова”: Документи і матеріали. Київ, 1989. С. 193-196.
 10. Матеріали до електронної хрестоматії з історії української журналістики ХХ ст. / уклад. Волобуєва А. М. / за наук. ред. Сидоренко Н. М. К., 2012. 802 с.
 11. Михайлин І. Л. Історія української журналістики ХІХ століття. Київ : ЦНУ, 2003. 720 с.
 12. Михайлин І. Л. Нарис історії журналістики Харківської губернії. 1812 – 1917 Харків : Колорит, 2007. 366 с.
 13. Павлюк І. З. Хрестоматія української легальної преси Волині, Полісся, Холмщини та Підляшшя 1917-1939, 1941-1944 рр. / Ігор Павлюк, Микола Мартинюк; НАН України, Ін-т літ. імені Тараса Шевченка, Луц. гуманітар. ун-т. Луцьк : Твердиня, 2005. 428 с.
 14. Пархитько О. В., Хобта О. І. Історія української журналістики : одеська періодика початку ХХ ст. : Навч. посіб. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2010. 220 с.
 15. Романюк М. М. Українська преса Північної Буковини (1870-1918 рр.). Львів, 1998. 280 с.
 16. Романюк М. М., Галушко М. В. Українські часописи Коломиї (1865-1994) : Історико-бібліографічне дослідження / Передм. В. Качкана. Львів, 1996. 238 с.
 17. Срібняк І. Історія журналістики (ХVІІ-ХХ ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2013. 304 с.
 18. Українська преса : Хрестоматія / За ред. д-ра філол. наук, проф. М. Ф. Нечиталюка. Львів, 1999. Т. 1 : Преса Східної України 60-х років ХІХ ст. 522 с.
 19. Українська преса : Хрестоматія / За ред. д-ра філол. наук, проф. М. Ф. Нечиталюка. Львів, 2002. Т. 2: Преса Галичини 60-х років ХІХ ст. 732 с.

20. Федченко П. М. Матеріали з історії української журналістики. Київ, 1959. Вип. 1 : Перша половина XIX ст. 338 с.
21. Федченко П. М. Преса та її попередники : Історія зародження й основні закономірності розвитку. Київ, 1969. 350 с.
22. Шалата М. Й. Маркіян Шашкевич : Життя, творчість і громадсько-культурна діяльність. Київ, 1969. 254 с.

Електронні ресурси

1. Ізборник. URL : <http://litopys.org.ua/cultur/cult.htm>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL : <http://irbis-nbuv.gov.ua>
3. Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. URL : <http://lib.onu.edu.ua/ua/elektronnaya-biblioteka/>
4. Одеська національна наукова бібліотека. URL : <http://odnb.odessa.ua/>
5. Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. С. Грушевського. URL : <http://biblioteka.od.ua/>
6. LIBRARIA. Архів української періодики онлайн. URL : <https://libraria.ua/>

Навчальне видання

СИДУН Ірина Володимирівна

**ХРЕСТОМАТІЯ
З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ**

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня

В авторській редакції

Підписано до друку 12.11.2021. Формат 60х90/16.

Обсяг 5,1 ум.-друк. арк. Тираж 100 прим.

Зам. № 21/004

Видавець і виготовлювач

С. Л. Назарук

Україна, 65009, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 10

Тел.: 050 905 23 77. E-mail: selen_odessa@ukr.net

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 7024 від 23.12.2019 р.

